DIVI AMEDEI

EX MONACHO CISTERCIENSI EPISCOPI LAVSANIÆ

DE MARIA VIRGINEA MATRE

HOMILIÆ OCTO

Recognitæ per
R. P. RICHARDVM GIBBONVM Socie-
tatis IESV Theologum.

ANTVERPIÆ,
Apud Hæredes Martini Nutij.
1613.

PATRI

ADMODVM REVERENDO

D. MORANDO BLOMME

CLAROMARISCI COE-

NOBII PROPE AVDO-

MARVM ORDINIS

CISTERCIENIS

DIGNISSIMO ABBATI

S. P.

CVM veteres diuinarum rerum Scriptores pro Operis nostri, quod præ manibus pridem est, constructione perquirerem: incidi inter alios in AMEDEVM ex Cisterciensis Familiæ Religioso, optimum pariter ac san-

 ctissimum

ctissimum Lausaniæ prope Gebennã Episcopum. Scripsit de Laudibus DEIPARÆ VIRGINIS Homilias non plures octo; sed eas, Deus bone! quo ardore mentis, quo spiritu! Has legi, relegi, quibus cùm sic afficeretur animus, vt non mihi vni, sed alijs quàm multis profuturas sperarem: statui illas ante annos centum typis expressas, iterum in lucem dare. Neque sanè diu cogitandũ fuit sub cuius eas Nomine ac Patrocinio emitterem. Venit enim in mentẽ T.ª P.tas R.da tum ob insignẽ qua prædita est humanitatem, quam ego creberrimè expertus sum, quandoquidem nunquam nõ patuit mihi præclara illa vestra & antiquis manuscriptis libris referta Bibliotheca: tũ verò ob Religionis ac Regularis obser-

obseruantiæ studium, quod, vt animaduerti, primùm in se, deinde in grege sibi credito cupit esse quàm maximum. Taceo Auctorem hunc & vestri Ordinis esse, & splendorem illi non exiguum afferre (quamquam id hactenus ignotum fuit) seu doctrinam, seu pietatem spectes. Quod si quid potest apud me singularis R.dæ P.tis T.æ in nostrates Anglos, eos præsertim qui in Audomarensi Anglorum Collegio versantur, plurimis argumentis testata propensio: non omittam quin perpetuò constet haud frustrà vel in meipsum, vel in illos te tuum affectum & amorem contulisse. Exiguum est, fateor, quod rependo, dabitur nihilominus aliquando, te fauente & promouente, vt maiora proferam. Est enim nunc præ ma-

nibus magnus ille, magnus inquam ALREDVS vester, Rhieuallensis Abbas, D. Bernardo stylo ac pietate non absimilis, cuius ego varia hinc inde conquisita opera mea manu exscripta adhuc premo. Dignus est qui lucem videat, & omnium teratur manibus. Expectat Mecænatem. Inueniet spero te Admodum R^de. Pater sibi fauentem & propitium, quem quoad videris iter ad te capessentem, hunc AMEDEVM, at qualem & quantum virum! tibi ac tuis commendo. Accipe igitur Pater optime alumnum quidem vestrum, sed tibi à me destinatum velut obsidem amoris in te mei: & cum sancto cœtu tibi commisso saluus & incolumis viue in annos plurimos. Antuerpiæ:

è Col-

è Collegio Societ. IESV XXII. Iul. ipso B. Mariæ Magdalenæ, M. DC. XIII.

Tuæ admodum Reuerendæ Paternit.
indignus in Christo seruus

RICHARDVS GIBBONVS.

GER-

Geruasij Sopheri Brisacensis ad Henricum Kolherum Argentoratensem Canonicum, Friburgẽsis Ecclesiæ Rectorem, & Pontificij Iuris Doctorem cõpendiosum de Diuo Amedeo testimonium.

PRæsens hoc sanctissimum Diui Amedei Lausanensis Episcopi opusculũ, in quo pientissimus ille Princeps Ecclesiæ, magnæ & sanctissimæ Matris Mariæ præstantissimus præco, octo concinnauit Homilias pulcherrimas, cùm verborum, tum sententiarum lautitijs, & tantùm

non

non omnibus numeris abſolutas.
His luculentiſſimis ornatiſſimiſque Homilijs ineſt tantum energiæ, tantum feruoris, quantum nemo niſi ſaxeus planè lector ſurda poteſt aure tranſmiſiſſe. Quin potius ardentiſſimas continuò dijudicabit, ſentietque in Deiparam Virginem ignei amoris faces cordi ſuo admotas, atq; acutiſſimos in vniuerſum eius honorem ac reuerentiam ſtimulos experietur. Quibus album addunt calculum Gregorius Reiſchius Friburgēſis Cartuſiæ Prior, imò certè Ordinis totius Præſes & gubernator, cuius vnius conſilium plurimum valere etiam ſæculi principes affirmant, quod & primæ notæ Theologus: ſimul

atque

atque Walricus Zasius Iurisconsultorum consultissimus, multis nominibus admirandus. Friburgi, postridie Idus Iulias, An. Dom. M. D. XVII.

R. P. Canisij Societatis Iesv Theologi de Amedeo (Amadeum vocat) testimoniū.

Canisius lib. 1. de Maria Virgine cap. 3. sic habet: Ac præter alios quidem Deiparæ amatores atque cultores extitêre, quantum ex illorum scriptis conijci potest, Ignatius, Methodius. &c.

Et

Et paulò pòst. Honorius, Idiota, Amadæus, Bonauentura &c.

Item lib. 4 cap. 28 Notat itidem Amadæus quod gloriosæ Matris huius pectus tam pro Filij morte, quàm pro Iudæorum perditione ineffabili dolore vreretur. Et pòst. Vicit sexum, inquit, vicit hominem, & passa est vltra humanitatem. Torquebatur namque magis, quàm si torqueretur ex se; quoniam supra se incomparabiliter diligebat id vnde dolebat. Homil. 5 de Maria Virginea Matre.

Vide eumdem lib. 5 c. 4. At cap. 5 sic habetur: Postremò Lausanensis Episcopus tùm pius, tùm eruditus Amadeus hoc modo testatur: Maria post Deum supra omnes Cæligenas in sede gloriæ collocatur &c. hom.

7. de

HOMILIÆ VENERABILIS P. DIVI AMEDEI Epiſcopi Lauſanenſis de laudibusglorioſæ Virginis MARIAE.

HOMILIA PRIMA, de fructibus & floribus Sanctiſsimæ Virginis MARIÆ.

OMNIS SANcta & rationabilis anima, inueſtigãs cœli ſecreta myſteria, & diſtinguens ordines ſupernorum ſpirituum, inuenit primã poſt redemp-

Lucæ 1. 28. torem, illam in mulieribus benedictam, illam plenam gratia, quæ Deum genuit, & Virginitatis gloriam non amisit. Hæc igitur Virgo beata omni luce clarior, omni suauitate gratior, omnique potentatu sublimior, totum mundum illuminat, & vnguenti optimi perfusione innouans omnia, Cherubim & Seraphim agmina potestate transcendit, & maiestate. Gloriosis ergo meritis eius introducat nos rex in cubiculum suum, & reseret nobis arcana secretorum proles Dauidica, quæ *Apoca 3. 7.* claudit, & nemo aperit; aperit, & nemo claudit. Pandat nobis gaudia genitricis

suæ,

ſuæ, decorem electæ matris ſuæ. Moyſes & Prophetæ atteſtati ſunt illi. Euangeliſtæ verò & Doctores, vitam, mores & gratiam eius poſtmodum exceperunt, vt veritas ſibi conſona redderetur, & quod illi futurum prædixerunt, hoc iſti recolerent geſtum.

VNDE nos tot & tantis præconijs excitati, curramus in odorem vnguentorum eius, & gratiarum illius attrahentes ſpiramina, dum ab eius aſpectu ſuauiſſimo differimur & retardamur, requieſcamus in floribus, quibus ſe fulciri iubet in canticis dicens, [Fulcite me floribus, *Cant.*
ſtipate me malis, quia amore 2. 5.

langueo.] Qui ſunt hi flores, niſi diuina in laude eius myſteria, & olim à ſæculis abſcondita ſacramenta, quæ iam in carne apparentia, in ſpiritu manifeſtata, ex dictis Patrum, velut ex quibuſdam gemmis arborum prorupe-runt. Mala verò explicat A-
Gal.5. 22. poſtolus dicens, [Fructus ſpiritus ſunt, charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, manſuetudo, fides, modeſtia, continentia, caſtitas.] Fulcitur ergo floribus, cum prædicta oracula apparent. Stipatur malis, cum fit quod
Pro. 31.31. ſcriptum eſt, [Date ei de fructu manuum ſuarum, & laudent eam in portis opera e-
ius

ius.] Sed quia de veris floribus, & sempiterno fructu iustitiæ sermo se intulit, necesse est, vt adiuti dono Spiritus, eosdem flores, & fructus latius exequamur.

ADVERTAMVS itaque duos tanquam calathos aureos plenos fructibus, & floribus adornatos, nouum & vetus testamentum, hinc & inde, læua dextraque Virginis consistentes. Quorum antiquitas transit in læuam, & noua gratia coruscat in dextra. Iure quippe lex mortis in sinistra, & lex vitæ in dextra, quia illa facit transgressorem, & hæc tollit transgressionem. Ipsa Virgo virginum ver-

nans in floribus, & in fru-
ctuum suauitate delicians ap
paret media, & velut arbor
plantata in medio paradisi,
attollit verticem in altitudi-
nem cæli, & de superno rore
concipiens, fructum refert
salutarem, fructum gloriæ,
fructum vitæ, de quo qui e-
derit, viuet in æternum. Et
vt clarescant quæ dicta sunt,
paradisus est hortus, ad quem
Ecclesia inuitat dilectum
suum. [Veniat dilectus meus *Cant.*
in hortum suum, vt comedat *5. 1.*
fructum pomiferarum sua-
rum.] Hortum namque di-
lecti se nominat, quem fontes
Saluatoris irrigant, & riui
donorum inebriant, vt mari-
tata amore spiritus lætetur, in
stilli-

ſtillicidijs eius germinans, & gaudeat in prole multorum filiorum, tanquam in vbertate geniminum ſuorum. Hæc vocat dilectum comedere fructum pomiferarum, quia ſeruauit ei poma noua & vetera, dicta ſcilicet vtriuſque teſtamenti. Aut conſummatos ſenſus cordis ſui, quos gerit inter vbera, ſicut legitur, [Erunt vbera tua ſicut botri vineæ.] Vel certè bonos quoſque ſpiritus & Angelorum & hominum, quorum alij in nouitate vitæ perſeuerant, alij gerunt de vetuſtate & corruptione, quod doleat.

Cant. 7. 13.

Cant. 7. 8.

POSSVNT quoq; per poma noua & vetera, noui & antiqui patres ſignificari, in qui-

Cant. 2. 17. bus paſcitur amor ſponſi, donec aſpiret dies, & inclinentur vmbræ. Inter hos & horum media, conſurgit arbor quam diximus ſalutifera, generans cibum vitæ, & manna cæleſte. Manna habens omne delectamentum, & omnem ſuauitatem, ad quod ſi primus Adam attingeret, mortem non guſtaret in æternum. Hunc panem ſe eſſe perhibet filius hominis in
Ioã 6. 51. 52. Euangelio dicens, [Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum.]

VT igitur redeamus ad prædictos calathos, & flores læuæ, fructuſque dextræ

træ perpendamus (quia quod lex promisit in flore, hoc gratia exibuit in operatione; Ibi prophetatur quod futurum est, hic virtus consummata laudatur; Illic sacramentum, hic res sacramenti est.) Attendamus eosdem calathos Christi gloriam, & partum Virginis præferentes, hæc enim summa, hic finis testamentorum, Christum proloqui, Christum ostendere, Christum annunciare, & Virginem Mariã. Et id quidem nunc sacramentis tegitur, nunc ænigmatibus aut similitudinibus obuoluitur, nunc ritu festo celebratur, nunc sacrificijs obumbratur, nunc declara-

declaratur prophetia, aut E-uangelica aſſertione roboratur. Et in hac condenſitate ſaltus Libani, in hoc monte vmbroſo & condenſo, aperit ſe nobis ſponſi dignatio, & thalamus egreſſionis eius, Saluator gentium, & terra germinans Saluatorem, ſtella ex Iacob, & dux de Iſrael, virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius. Alibi namque legimus Chriſtum naſciturum ex Virgine, paſſurum in carne, reſurrecturum in gloria, aſcenſurum in iubilatione, & dona ſpiritus credentibus donaturum. Alibi natum, paſſum, reſurgentem, aſcendentem & dona ſpiritus ſuis infundentem.

Sic in ſcripturis veritatis de ſancta matre eius annunciatum eſt, quia Virgo conciperet, & Virgo pareret filium, cui nomen Emmanuel, & greſſus eius à principio, à diebus æternitatis. Hunc ſola Virgo meruit ſuſcipere, ſola parere, ſola lactare, in votis, & ardenti præſtolatione deprecantis & dicentis Eccleſiæ, [Quis mihi det te fratrẽ ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris & deoſculer te, & iam nemo me deſpiciat?] Inueniam te, inquit, foris in luce, qui es ſecretum Patris. Inueniam te apparentem in carne, qui lates in inuiſibili maieſtate. Inueniam te ſponſum

Iſa. 7. 14.

Mich. 5. 2.

Cant. 8. 1.

ſum procedentem è thalamo, qui in ventre virginali conceptus es de Spiritu ſancto. Et deoſculer. Deoſculer vnita tibi in perceptione carnis tuæ & ſanguinis, & iam non ſimus duo, ſed vna caro. Deoſculer in vno ſpiritu adhærens tibi, quia
1. Cor. 6, 17. qui adhæret Deo, vnus Spiritus eſt. Et iam nemo me deſpiciat. Non Deus pater, videns proprium filium incarnatum; non Angelus ſanctus, adorans Deum hominem factum; non ſuperbus dæmon, dolens à Chriſto ſe ſuperatum.

CAETERVM eſt, vt de
Lucæ 1 26. Euangelio inferamus aliqua. Legimus Virginem ab Angelo

gelo ſalutatam, à Deo deſponſatam, de Spiritu ſancto concepiſſe, Deum verum & hominem genuiſſe, qui ſaluum faceret populum ſuum à peccatis eorum, & regni eius non erit finis. Hic eſt qui repromiſſus eſt Abrahæ, quòd in ſemine eius benedicentur omnes gentes. De quo pulchrè Apoſtolus ait, [Intuemini quantus ſit iſte] qui ingreditur ad ſaluandas gentes. Verè magnus, quem Vnigenitum Pater miſit in mundum, quem Virgo corporaliter effudit, quem Virgo concepit & peperit, & poſt partum Virgo permanſit. Annunciatur ab Archangelo, concipitur de Spi-

Mat. 1. 21.

Gen. 22. 18.

Heb. 7. 4.

Luc. 1. 27.

ibid. 35.

Luc. 2. 7.

Luc. 1. 44. Spiritu ſancto, naſcitur ex ſacra Virgine, & à Ioanne adhuc clauſo inter materna viſcera præmonſtratur. Suſcipitur à ſene Simeone cum ineffabili gaudio, à quo lumen gentium & gloria plebis Iſraëliticæ prædicatur. Luc. 2 28.

Sap. 8. 1. VIDES ne ergo ſapientiam attingentem à fine vſque ad finem fortiter, & diſponentem omnia ſuauiter? A puero nondum nato, vſque ad ſenem decrepitum, tam congrua ſibi teſtimonia proferentem, & tam dulci concordia veritatis organa modulantem? Hinc per Prophetam dicitur, [Non eſt qui ſe abſcondat à calore eius.] Pſ. 18. 7. cuius egreſſus à Patre, re-

greſſus

gressus ad Patrem; excursus ad inferos, recursus ad sedem Dei. Quis enim se à calore eius abscondet, quem infans sensit in vtero, quo senex frigidus flagrauit in templo? Ille quasi significaret se velle occurrere Domino, exultabat motu quo poterat. Hic accipiens in vlnas suas, incredibili desiderio expectatum IESVM, diuinum amorē hausit medullitùs, nec ferens in carne fragili suauissimum odorem supercœlestis essentiæ, & vim verbi flammigerantis in ossibus, precabatur sui corporis dissolutionē, quo liberiùs effracto mortali domicilio, prægustata dulcedine frueretur,

&

& natum ſaluatorem, quem apud ſuperos prædicabat, habitantibus in regione vmbræ mortis nunciaret Sed quid egimus, aut quo rapimur? Ecce dum benedictam in mulieribus prædicare cupimus, fructum ventris eius benedictum attollimus, & dum quærimus laudare ſpeciem arboris, fructus nimia dulcedine detinemur. Omnis enim arbor ex fructu ſuo dignoſcitur, & ex propria vbertate penſatur. Vt palma ex dactylorum ſuauitate, vitis ex vini liquore, oleaſter ex oliuæ pinguedine. Ita nimirum laus nati genitrici exuberat, & honorem puerperæ partus diuinus accumulat.

Matt. 7. 17.

LIBET

LIBET dilectissimi, quæ præmissa sunt alio sensu repetere, & alia rursus assertione comprobare, vt cæca infidelitas arguatur à lumine, & fides Christi se palpabilem præbeat, & inoffensam. Ingrediamur itaque sancta sanctorum, & intueamur propitiatorium, habens desuper duo Cherubim, ipsum cum versis vultibus respicientia, & obumbrantia extensis alis. Illic inter cætera refulget vrna aurea, habens manna reconditum. Illic est virga Aaron, quæ fronduit. Propitiatorium intellige de quo ait Apostolus, Quoniam [ipse est propitiatio pro peccatis nostris.] Duo Cherubim duo

Exod. 25. 18.

Hebræ. 9. 4.

1. Ioan. 2. 2.

duo teſtamenta ſignificant. Cherubim namque interpretatur ſcientiæ plenitudo, & ſcientiæ plenitudo in teſtamentis eſt. Bene ergo Cherubim propitiatorium, verſis ad ſe vultibus reſpiciunt, teguntque Chriſtum, quem teſtamenta concorditer prædicant, figuris & ænigmatibus velant. Vrna aurea beata eſt Maria, aurea per excellentiam vitæ; aurea per integritatem, & puritatem; aurea per plenitudinem gratiæ. Hæc vrna manna reconditum habuit, quæ panem Angelorum, qui de cœlo deſcendit, & dat vitam mundo, ſacroſancto geſſit in vtero. Virga verò dicitur,

dicitur, vtpote gratioſa, & recta, ſubtilis, & porrecta. Gratioſa per verecundiam & formoſitatem; recta per iudicium & æquitatem; ſubtilis per contemplationis ingenium; porrecta per vitæ meritum. Efflorui autem de Spiritu ſancto, ſicut virga Aaron floruit ex miraculo. *Num. 17. 8.* Illa fructum protulit amygdalinum, iſta & optimum protulit amygdalum, habentem nucleum & teſtam. Nucleum, vt reficiat; teſtam, vt contegat. Nucleum in diuinitate; teſtam in humanitate. * Vis noſſe nucleum? Audi, quia in principio erat Verbum. *Io. in. 1. 1.* Teſtam noſſe deſideras? Audi, quia

[Ver-

Ioan. 1. 14. [verbum caro factum est, & habitauit in nobis.] Vides ergo, quia nucleus in testa verbum est incarnatum. Et quoniam testa etiam corticē habet, corticem intellige in carnis amaritudine, testam in resurrectione, nucleum in deitate. Cortice Christus nos sanat, testa corroborat, nucleo pastum æternum administrat. Hoc nucleum, hoc verbum inter vtrumque nos illuminet, & vsque in cubiculum genitricis suæ nos introducat, *Cant. 3. 4.* quod viuit & regnat cum eodem Deo Patre in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

HOMI-

HOMILIA SECVNDA, de Iustificatione, vel ornatu MARIAE *Virginis.*

QVIA semel annuente Deo beatissimæ Virginis laudes exorsi sumus, restat, vt eiusdem præconia medullis cordis, & vocis officio persoluamus. Intendamus gloriæ eius, & ingressi abyssum tanti luminis, splendorem rutilum semitarumillius dilatato corde & inenarrabili percurramus lætitia, dicentes cum Salomone [Viæ eius viæ pulchræ, & omnes semitæ eius pacificæ.] *Pro.3.17.*

Quod

Quod si dicente eodem Propheta, [Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectum diem;] quis lucem & splẽdorem semitarũ eius eloqui sufficiet? Harum tamen processus & incremẽta viarum partim explicare conabimur, vt in gradibus suis Gloriosa dignoscatur, & per singulos gradus suos pronuncietur. Habuit enim distinctos gradus & incrementa diuisa, vt pulcherrimo castitatis ordine incederet, & de virtute in virtutem proficiens, videret Deum deorum in Sion, translata à gloria in gloriam, tanquam à Domini Spiritu. Primò itaque omnium virtutum

Pro. 4. 18.

Psal. 83. 8.

2. Cor. 3. 18.

tum decore meruit ornari. Secundò Spiritui sancto fœdere maritali copulata est. Tertiò mater inuenta est Saluatoris. Quartò animam eius pertransijt gladius, & carne sumpta de carne eius, mundi perditi ruina reparatur. Quintò exultat in Filio resurgente, & ascendente super cœlos cœlorum ad Patris dexteram. Sextò de hoc sæculo rapitur, & occurrente sibi Domino, supra cœligenas omnes collocatur. Septimò demum perficietur, cùm plenitudo gentium introierit, & omnis Israël saluus erit. *Rom. 11. 25.* Gaudet enim vltra quàm dici aut credi fas est de communi electorum salute, sciēs,

quòd

quòd propter eos Dei Filius carnem ſuſcepit ex ea. Tunc ergo perficietur, Deo melius prouidente, ne ſine nobis conſummarentur.

Hebræ 11.40.

IAM verò nomina ipſorum graduum conſideremus. Primus dici poteſt iuſtificatio, vel ornatus. Secundus copulatio, vel fœderatio. Tertius Virginis partus, aut noua progenies. Quartus mentis robur, ſiue martyrium. Quintus gaudium, vel admiratio. Sextus aſſumptio, vel exaltatio. Septimus plenitudo, ſeu perfectio. Prædicta iuſtificatio, vel ornatus procedit ex timore Dei. Copula quoque talis & fœderatio, ex incredibili pie-

tate

tate prouenit. Nam Virginis partus & noua ſoboles lumen ſcientiæ effudit vniuerſitati. Opus fortitudinis Chriſto moriente, & matre aſpiciente exhibitum eſt. Eodem verò reſurgente, profundiſſimum & inſcrutabile cõſilium, quo hoſtem callidum decepit, & mundum redemit, in gaudium & admirationem profluxit. Inde cælis apertis bona inuiſibilia reſerantur, & fit quoddam mirabile, vt ſicut Deus in homine, hominis paſſiones experimento didicit; ſic homo aſſumptus in Deum, Dei gloriam pleno intellectu percipiat. Demum ſapientia adducet plenitudinem & perfectio-

ctionem, vt perfecta in perfecto appareat, & in plenitudine glorietur.

REPETAMVS quæ dicta sunt, & eiſdem denuò gradibus commorantes, Dominum innixum ſcalæ, Angelos etiam aſcendentes & deſcendentes ad Virginem contemplemur. Mirantur enim puellam caſtiſſimam matrem Domini, cælique reginam mox futuram, & in his erumpunt vocibus admirationis, & laudis, Quæ eſt
Cant. 3 iſta, quæ aſcendit dealbata? Quid eſt dealbata, niſi albis veſtibus ornata? ornata ſcilicet ornatu decoris, & honeſtatis, iuſtitiæ, & ſanctitatis. Harum veſtium ornatu

natu Prophetarum eximius fulgebat, cum diceret, [Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimento salutis, & corona iustitiæ circundedit, quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis.] Hinc per Psalmistam dicitur, [Sacerdotes tui induantur iustitiam.] Isaias verò hortatur Hierusalem, vt excussa de puluere induatur vestimentis gloriæ suæ. Et per exprobrationem primo Angelo dicitur, Et tu signaculum similitudinis in paradiso deliciarum Dei fuisti, omnis lapis pretiosus operimẽtum tuum.

Isa. 61 10.

Psal. 131. 9.

Isa. 52 1.

Ezec. 28. 12.

Sardius, topazius, iaſpis, chryſolithus, onyx, & beryllus, ſapphirus, carbunculus, & ſmaragdus. Sciendum verò, quod hæ veſtes albæ ſunt, & odoriferæ, pretioſæ, & variæ. Albæ propter innocentiam, & puritatem, & lucis æternæ candorem. Odoriferæ propter fragrantiam opinionis, & bonæ famæ. Pretioſæ ob ſui dignitatem, & commoditatem. Variæ ad varios vſus, & qualitates diſtinctas.

De albedine iam ſupra dictum eſt. Quæ eſt iſta, quæ
Cant. 6. 9. aſcendit dealbata? Et alibi legimus, Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens pulchra vt luna,

electa

electa vt sol ?] Quasi aurora surgens de tenebris ad lumen, de errore ad fidem, de mundo ad Deum, & in ortus sui diluculo infecta murice verecundiæ, cum humilitatis venusto pallore. [Pulchra vt luna,] quia casta permanens in seculum seculi, supercœlestis luminis illustratione perfunditur, & obumbratione lætatur. [Electa vt sol.] Vbique claritas, vbique splendor, vbique candor vestium designatur. Possent & alia dici de hoc candore, vt illud Domini dicẽtis de suis, [Ambulant mecum in albis, *Apo.* quoniam digni sunt. Et il- 3. 4. lud, Qui vicerit, vestietur ve- stibus albis. Sed breuitatis *Ibid.*
 studio

ſtudio perurgemur, iam de odore earundem veſtiũ verba ſponſi ſponſam laudantis in epithalamio audiamus.
Cant. 4. 11. [Odor veſtimentorum tuorum ſicut odor thuris.] Aſſerunt odore thuris dæmones effugari, lachrymas excitari, Deum lachrymis mediantibus placari. Ego verò libenter dixerim, odore virtutum ſanctæ Mariæ Angelos tenebrarum effugari, & quodam valido turbine, huc illucque raptari, vt in eis impleatur, quod dictum eſt,
Pſ. 34. 5. [Fiant tanquam puluis ante faciem venti.] Odor iſte mortuos in peccatis excitat, mente debiles roborat, bonos incitat ad meliora, meliores ad

ad optima. Bonus odor, qui regem in accubitu ſuo per Virginem prouocauit, vt ad nôs veniens, noſtra reciperet, ſua daret, conſtituens nobiſcum amicitias lege immobili, & pace ſempiterna. Sic itaque fragrantia veſtimentorum ſanctæ Mariæ hoſtes fugat, bonos inuitat, Deum placat.

NAM de pretioſitate eorum & varietate, cum Pſalmiſta [Specioſo formæ præ filijs hominum,] de laude ſpõſæ eius loqueretur, cecinit dicens, [Aſtitit Regina à dextris tuis in veſtitu deaurato, circumdata varietate.] Et paulò pòſt ſubintulit, [Omnis gloria eius filiæ regis ab intus in

Pſal. 44. 3.

Pſ. 44. 10.

Pſal. 44. 14

fimbrijs aureis circumamicta varietate. Non ſolum autem veſtitu deaurato, & fimbrijs aureis decoratur, verùm
Prou. 31. 22. etiam veſte ſtragulata, quam fecit ſibi, dicente Salomone.
Ezech. 28. 12. Et omni lapide pretioſo cooperitur. Nulla enim gemma, nullus lapis pretioſus, nulla pretioſa margarita huic deeſt operimento, vt non iam ſimpliciter pretioſum, ſed omni pretioſitate pretioſum iure appellari queat. Nam ſicut vna pretioſitas momento momenti, immò vltra omne momentum, & partem momenti diſcurrens, multas efficit pretioſitates, ſic multæ in vnam conueniunt, vt vnius participatione in vna

ſint

ſint vnum. Et hæc pretioſitas eſt Charitas, veſtis ſcilicet nuptialis, veſtis non habẽs maculam, aut rugam, veſtis impartibilis, inconſutilis, deſuper contexta per totum. Qua, per quam, & in qua ſunt omnia chara, quæcunque chara ſunt; omnia bona, quæcunque bona ſunt. Et ipſa ſunt vnum in vnitate, idem in deitate, ſimplum in ſimplicitate. In toto totum obtinent, & de toto gaudent, ſepoſita ab omni diminutione, & duplicitate, & numeroſitate.

His dictis de pretioſitate ornamentorum; de varietate, cuius ſuperiùs exempla poſuimus, diſſeramus.

Huius duæ ſunt ſpecies, vna in coloribus, alia in vſibus. Item quæ in coloribus conſiſtit, diuiditur in albedinem & nigredinem, in ruborem & viriditatem. Hos principales colores aſſerunt, & hi maximè exornant præfatam veſtem. Viret enim vt oliua, vel laurus, & vt iris virens in nubibus. Viret in fide & ſpe æternorum, in obedientia mandatorum, in contemplatione æternæ viriditatis, & virore æternitatis. Rubet verò vt ſphæra ignea, vt regis purpura, vt coccus bis tinctus, præferens amorem Dei & proximi. Fuligo eius vt cornu, & vt elatæ palmarum, aut certè velut ebur

intin-

intinctum, & vt cœli serenitas in medijs noctibus. Color iste in fundamento ponitur, & cæteris coloribus substernitur, vt nobis innuat virtutem humilitatis in fundamento poni debere. Si cãdorem quærimus, candet perpetua virginitate, & perfecta puritate. Decoris quoque suauitate fortem rhinocerotem inclinat, Deum maiestatis inuitat. Alia multa de varietate & significatione colorum à spiritalibus spiritaliter inueniri possunt.

VERVM varietas, quæ vsibus accommoda deseruit, multis & ipsa refulget speciebus. Alia namque ornamenta illud caput altissimum,

 mum,

mum, collumque bene ornant & velant. Alia crines & aures; Alia pectus & brachia; Alia manus & digitos. Quædam totum corpus induunt, quædam lumbos accingunt, quædam pedes muniunt. Caput eius mens eius dicitur. Nam ſicut caput regit membra corporis, ita mens ſenſus animæ regit, & moderatur. In collo, quod cæteris membris eminet, & vitalem gratiam capitis artubus ſubminiſtrat, altitudo illius exprimitur, qua præſidens membris Eccleſiæ, caput ſuo connectit corpori, quia Chriſtum coniungit Eccleſiæ, & vitam quam primo loco ſuſcipit, reliquis
mem-

membris infundit. Decebat enim vt ſicut per fœminam mors, ſic per fœminam vita intraret in orbem terrarum. Et ſicut in Eua omnes moriebantur, ita in Maria omnes reſurgerent. Illa malè credula verbis ſerpẽtis, mortis venenum miſcuerat. Hæc conterens caput ſerpentis, antidotum vitæ cunctis miniſtrauit, vt mortem occideret, & vitam repararet. Crines capitis ſunt cogitationes cordis, aures auditus interior.

Rom. 5. 18.

1. Cor. 15. 22.

Gen. 3. 15.

In pectore ſecretum latet, & cogitatio voluitur. Vnde hic mos inoleuit, vt rei pectora tunderent, & quaſi feriendo ſuam iniuſtitiam

tiam accusarent. Per pectus ergo arcana illius gloriosi pectoris designantur, per brachia virtutes operum, per manus ipsa opera, per digitos operum diuisiones. Corpus eius operum eius indiuisa connexio. Lumbi voluntates eius. Pedes affectus illius sunt, quibus ingressa semitas æquitatis, præclara vestigia posteris dereliquit. Hi pedes calciantur † eximijs mortuorum animalium, quia exemplis præcedentium patrum muniuntur. Lumbi præcinguntur præcinctorio fidei, & cingulo iustitiæ. Corpus induitur amictu illo, de quo Apostolus ait; [Quotquot in Christo baptisati estis,

† Lege exuuijs

Gal. 3. 27.

Christum

Christum induistis.] Qui nos *Eph. 4.*
hortatur, vt induamur no- *24.*
uum hominem, qui secundum Deum creatus est, in iustitia, & sanctitate veritatis. Vide homo, & obstupesce ad tantam nouitatem,
cùm Hieremias dicat, No- *Hiere.*
uum faciet Dominus super *41. 22.*
terram, mulier sola circumdabit virum. Eadem, quæ circumdedit, circumdata est; circumdans carnem, circumdata est à spiritu; circumdans virum nouum, circumdata est ab homine nouo; circumdans & generans, circumdata, & regenerata; generans in forma humanitatis, regenerata in forma nouitatis.

TRANSEAMVS ad reliqua. Annuli ornant digitos, quia ſingula opera eius fide & dilectione clareſcunt. Annulus enim ſignificat fidem, & caſtam dilectionem. Manus enim tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis. Tornatiles propter perfectionem operis, aureæ propter fulgorem ſapientiæ, plenæ hyacinthis propter puram & feruidam intentionem. Hyacinthus quippe cæruleus & rubeus, lucidum, & feruens opus demonſtrat.

Cant. 5. 14.

BRACHIA eius illo ſunt impreſſa ſignaculo, de quo ſponſus ait in canticis, [Pone me ſignaculum ſuper brachium tuum.] Aut certè eius dexte-

Cant. 8. 6.

dexteram operit ignea lux, & ſiniſtra rutilat purpura dominicæ paſſionis. Auribus dependent inaures obedientiæ: Crines ligat vitta diſciplinæ: Pectus exornant monilia mundiſſimarum, & lucidiſſimarum cogitationum. Torques aureus additur collo eius Hoc ſoliti ſunt ſecundi in regnis coronari, & hæc eſt ſecunda corona. Prima namque præfulget in terribili capite dominatoris vniuerſæ terræ. Secunda cecidit in ſorte matris eius. Ipſa enim ſingularis regnat in regno Dei, & Chriſti; dehinc ſub illa, & poſt illam Sancti altiſſimi Capur eius Virginitatis gloria obumbratur,

&

& charitatis coccino velatur. Benedictio Domini super illud, & benedictione omnium gentium repletur.

CORONATVR etiam coronis omnium populorum, & exultatione cunctorum promouetur. Cerne in decore diadematis eius sanctorum concentum, vibratum à repercusso lumine; cerne sculptos lapides, gemmas vernantes, stellas coruscantes, Patriarchas expectantes, Prophetas præmonstrantes, Apostolos comitantes, Martyres triũphantes, Confessores & Virgines exultantes. Corona illa rubet rosis, lilijs albescit, pallescit violis, viret laureis, palmis densatur, oleis

leis impinguatur, omni fructu repleta, omni ſuauitate referta Hæc nos dilectiſſimi de iuſtificatione Virginis, vel ornatu dixiſſe ſufficiat. Supereſt, vt eius ſacra manuductione ad pertractanda profundiora, & ſecretiora myſteria in viſione Domini præparemur. Amen.

HOMILIA TERTIA de Incarnatione Chriſti, & Virginis Conceptione de Spiritu Sancto.

DOMINE audiuimus opera tua, & expauimus. Cõſiderauimus mirabilia, tua & defecimus. Deſcendente verbo tuo, cor noſtrum lique-

liquefactum eſt, & omnia interiora noſtra contremiſcentia paruerunt illi. Nam
Sap. 18. 14. [dum medium ſilentium tenerent omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet, omnipotens ſermo tuus de regalibus ſedibus venit.] Effudiſti enim Pater viſcera charitatis tuæ ſuper nos, & multitudinem miſerationum tuarũ vltra cohibere non potuiſti. Effudiſti lucem in tenebris, rorem in ſiccitate, & in magno gelu ignem vehemẽtiſſimum accendiſti. Ideo apparuit nobis filius tuus vt copia ciborum, imminente fame grauiſſima, & vt fons aquæ viuæ animæ laboranti, & deficienti præ ſiti in æſtu.
Aut

Aut certè ſicut apparere ſolet fortis adiutor, & liberator obſeſſis, iamiamque ruituris in prælio, quibus mors intentatur præ oculis, hoſtili gladio comminante, & armata dextra ſitiente cruorem. Sic ille nobis apparuit, & factus eſt in ſalutem. Verumtamen ſalutis noſtræ exordia repetere, & incarnationem eius retractare, recolere vnde venerit, qualiter deſcenderit, vbi & quomodo conceptus fuerit, optimum, ac ſaluberrimum eſt. Modum verò conceptionis extremum ponimus, vt exequentes propoſitum noſtrũ, illam ineffabilem coniunctionem, qua de Spiritu ſancto

cto beatæ Mariæ venter efflоruit, latiùs in fine differamus.

LICET enim ſit ineffabilis, multa tamen iocunditas, mira & ſtupenda ſuauitas vbertim elici poteſt. Illic enim eſt ſumma noſtræ fidei, illic honor ſubſtantiæ, radix vitæ, lumen ſcientiæ, amoris vinculum indiſſolubile, & patens aditus ad æterna. Sed iam occurrat nobis beatus Dauid, & dicat vnde
Pſ.18. 7. venerit. [A ſummo cœlo egreſſio eius.] Quid eſt a ſummo cœlo? A Deo, qui eſt ſumma eſſentia, ſummum bonum, ſumma beatitudo. Summa eſſentia eſt, quæ nec loco circumſcribitur,

bitur, nec mutabilitate mouetur, nec tempore clauditur; ſed omnia loca maieſtatis immenſitate circumſcribit, omnia mutabilia mouet propria immobilitate, claudit cuncta tempora æternitatis infinitate. Summum bonum eſt eadem eſſentia, non ex alio eſſentia, ex alio bonum, non ſolum per dictam immenſitatem, immutabilitatem, & æternitatem; verùm etiam propter æternam largitatem creationis, quam parturiuit in tempore; & infinitam ſapientiã, qua antequam quicquam eſſet, cũcta diſpoſuit in æternitate; & amorem ineffabilem, quo opus ſuum complectebatur, antequam produ-

produceretur in creationem. Iterum summa beatitudo cõsistit in summo bono, suique adeptione efficit verè beatos: Eius namque participatione vita æterna acquiritur, perfecta sapientia tribuitur, amoris plenitudo possidetur; vt plena sinceritas sit in æternitate vitæ, plena iocunditas in lumine sapientiæ, plena suauitas in amoris dulcedine. Hæc de summa essentia, summo bono, & summa beatitudine diximus, vt interluceret nobis summum cœlum, de quo venit Christus.

SED quia hoc summum cœlum Pater, hoc summum cœlum Verbum, hoc summum cœlum Spiritus sanctus:

ctus:

ctus. Venit Christus à Patre, venit etiam quodammodo à Verbo, venit à Spiritu sancto. Qualiter verò venit à Patre qui nunquam reliquit Patrem? Qualiter à Verbo, qui nunquam Verbum esse destitit? Qualiter à Spiritu sancto, cum Spiritus sanctus à Patre, & ab ipso procedat? Difficilis est hæc quæstio, & multa indiget profunditate. Et quis erit nobis progressus ad hæc sancta Dei? Quo ordine iter aggressum consequemur? Ecce condensa nebula, nubesque lucidissima itinera nostra præpediunt. Atque illa, quam vidit egredientem de templo sancto Ezechiel, non solùm talos & *Ezec. 47. 3. & sequen.*

genua, verùm renes & collum operiens diffunditur super nos, ne transuadare possimus. Adest tamen ille in quo speramus, in quo ab adolescentia confidere edocti sumus, qui effundat animas nostras, & leuet nos super nos, ponens pedes nostros quasi ceruorum, vt educat nos super excelsa nostra, statuens nobis specula in monte cum Moyse & Helia, quatenus quod quærimus reuelata facie contemplari possimus. Ibi ostendetur omne bonum, ibi pleniùs de visione Domini erudiemur.

Psal. 17. 34

Matt. 17. 3.

2. Cor. 3. 18.

QVOD si voluerimus accedere ad caliginem, in qua ipse est, ingressi medium nebulæ,

bulæ, & permoti gloria tantæ maieſtatis, perterriti etiam magnitudine illius infinitatis, non ſubſiſtemus, & erimus quaſi nihil. Deus enim lucem inhabitat inacceſſibilem, cuius ignis ſicut ſtipulam carnes deuorat, cuius faciem nemo videre poteſt, & viuere; ad cuius abyſſum indagandam Angeli nõ ſufficiunt, ad quem nulla poteſtas aſpirat, præter illam quæ in vnitate perſonæ copulata eſt. Demus itaque gloriam Deo, & cadentes in facies noſtras, adoremus à longè veſtigia Trinitatis, credentes corde, & confitentes ore, quia quicquid de ipſo ſenſerimus,

1. Tim. 6. 16.

aut dixerimus, sub ipso est.

HAC fide præmuniti, ad soluendam quæstionem propositam redeamus. Christus venit à Patre, venit à Verbo, venit à Spiritu sancto, quando tota Trinitas conceptionem & humanationem illius operata est. Nihil enim aliud fuit à summa Trinitate venire, quàm operante eadem Trinitate concipi & humanari. Ideo dictum est, [A
Psal. 18. 7. summo cælo egressio eius.] Venit etiam Vnigenitus à Patre, & à se, secundum alterius modi intelligentiam. Venit & à Spiritu sancto. Aliter tamen à Patre, & à se, aliter à Spiritu sancto. A Patre namque genitus æternaliter,

ex

ex matre prodijt genitus temporaliter, apud patrem manens inuiſibiliter, & cum hominibus viſibiliter conuerſatus. Hoc enim fuit illi egredi à Patre, quod tempora noſtra ſuſcipere, quod foris viſibiliter apparere, & fieri, quod ex Patris natura non erat. Quod verò dictu mirabile eſt, iſte venit ab eo, à quo non recedebat, ab illo egrediens, in quo remanebat, vt ſine interuallo totus eſſet in æternitate, totus in tempore, totus inueniretur in Patre, quando totus in Virgine, totus in ſua, & Patris maieſtate, quando totus in noſtra humanitate. Si quæris, quomodo? collige veritatem

ex imagine. Verbum in corde genitum, aliquando integrè exit in voce, vt perfectè ad alios veniat, & totum in corde remaneat. Sic verbum bonum de corde Patris eructatum, & in campum exijt, & Patrem non reliquit. Venit etiam verbum à se, descenditque sub se, quando caro factum est, & habitauit in nobis, quando semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens. Illa exinanitio eius descensio fuit. Ita tamen descendit, vt sibi nō deesset. Ita caro factum est, vt verbum esse non desineret, nec minuit gloriam maiestatis, humanitatis assumptio.

Ioan. 1 14. Philip 2. 7.

SCIENDVM quoque qualiter

liter à Spiritu ſancto venerit, cùm Spiritus ſanctus ab illo procedat. Procedit quidem ab illo Spiritus ſanctus æterna proceſſione, ſed ille natus ex Maria Virgine, venit de Spiritu ſancto temporali cõceptione. De æterna proceſſione Spiritus per Pſalmiſtam dixit, [Verbo Domini cœli firmati ſunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum.] Verbum Patris os Domini nominauit. In quo ſemel Dominus nobis locutus eſt. Spiritum oris Spiritum ſanctum appellauit, dictum ſpiritũ oris, quòd ab ore procedat. Nam quòd verbum de Spiritu ſancto venerit, ſic habes in Abacuc, [Deus ab

Pſal. 32. 6.

Aba. 3. 3.

austro veniet, & sanctus de monte Pharan.] Per austrum in quo est vitalis calor, virtusque genitiua, Spiritus designatur, qui confert vitæ nouitatem, faciens oriri germina virtutum. Et licèt beatus Hieronymus, quem sequi cupimus, montem Pharan Patrem appellarit, non incõgruè tamen monte Pharan idem Dominus significatur. Mons dictus propter excellentiam charitatis; Pharan, propter gratiarum diuisionẽ. Pharan quippe interpretatur diuisio. Et Spiritus Domini dona sua singulis prout vult diuidit. Venit ergo Deus ab austro, quia de calore viuificante, & regenerante conceptus

ceptus est. Venit de monte Pharan, quia de ineffabili celsitudine diuisionis charismatum emanante profluxit. Dic nobis sancte Daniel, qualiter de hoc monte descenderit. [Præcisus est, ait, de mõte lapis sine manibus.] Quis lapis? Lapis quem reprobauerunt ædificantes. Lapis angularis, lapis quem vnxit Iacob, lapis in quo sunt septem oculi, hic præcisus est de monte sine manibus; quia Virgo sacra suscepit eum nõ ab homine, neque per hominem, sed de Spiritu sancto.

Dan. 2. 34. *1. Pet. 2. 7.* *Ephes. 2. 20.* *Genes. 28. 18.* *Apoc. 5. 6.*

DIC etiam nobis beate Dauid modum descensionis eius. [Descendit sicut pluuia in vellus, & sicut stillicidia

Psal. 71. 6.

ſtillantia ſuper terram. Priùs dicendum eſt, quid hoc vellus, quæ terra, dehinc qualiter pluuia deſcēdit in vellus, & qualiter ſtillicidia ſtillant ſuper terram. Vellus cùm ſit de carne, excreſcit extra carnem, & carnis paſſiones ignorat. Attactu leni, colore humili, manſuetudinem & humilitatem denunciat. Formæ etiam habilitate, ſimplicitatis & innocentiæ gerit indicium, & naturali velamine membrorum fouet teneritudinem. Deſignat autē glorioſam Virginem, quæ in carne degens, extulit ſe extra carnem, & carnis paſſiones mactauit robore Spiritus. Nam manſuetudine, & humilitate nulli ſimilis exti-

tiſſe dignoſcitur. Simplicitatem eius, & innocentiam dicere nullus ſufficiet. Charitatem, qua humanū genus inceſſanter protegit, & fouet, mentis intelligentia non cōprehendit. Porro præfata terra eandem Virginem demōſtrat, terræ nomine appellatam, propter quandam ſimilitudinem. Sicut enim vetus Adam de terra incorrupta, nullūq́; paſſa contagium formatus eſt, ſic terris terra Virgo nouum Adam procreauit. *Gen. 2. 7.*

Si non credis mihi prædicanti ortum noui hominis de terra, crede Pſalmiſtæ dicenti, [Veritas de terra orta eſt.] Quæ maior nouitas, quàm vt oriatur de terra ille, qui eſt veritas? Crede etiam *Pſ. 84. 12.*

tubæ ductili Isaiæ producen-
tis gracilem, & suauem ad-
modum sonum, ac dicentis,
Isa. 45. 8. [Rorate cœli desuper, & nu-
bes pluant iustum, aperiatur
terra, & germinet saluatorẽ.]
Isa. 4. 2. Qui iterum dixit, [Erit ger-
men Domini in magnificen-
tia, & gloria, & fructus ter-
ræ sublimis.] Germen Do-
mini in magnificentia & glo-
ria extitit, quando concep-
tum de Spiritu sancto, & or-
tum de radice Iesse in sum-
mitate Virgæ totũ effloruit,
Isa. 11. 2. immò flos fuit. [Et requieuit
super eum spiritus Domini,
spiritus sapientiæ, & intelle-
ctus, spiritus consilij & for-
titudinis, spiritus scientiæ &
pietatis, & repleuit eum spi-

ritus

ritus timoris Domini.] Fructus verò terræ ſublimis fuit, quia benedictus fructus Mariæ diuinitatis celſitudine meruit ſublimari. Hæc idcirco diximus, vt terræ nomine Mariam intelligi debere monſtraremus.

RESTAT diſſerere, qualiter pluuia deſcendat in vellus, qualitérue ſtillicidia profluant ſuper terram. Pluuia deſcendit in vellus abſque ſtrepitu, ſine motu, ſine vlla ſciſſione, aut diuiſione. Leniter infunditur, tranquillè ſuſcipitur, ſuauiter bibitur. Sic ſtillicidia ſenſim & paulatim infundunt terram tam mirabili decurſu, tantaque ſubtilitate, vt in introitu vix pa-

teant, & in exitu germina producant. Ita imber veniens de vltra supercœlestes aquas, descendit in gremium Virginis, sine humano opere, absque motu concupiscentiæ, salua integritate, & claustris virgineis obseratis, leniter infusus est, tranquillè susceptus, incarnatus ineffabiliter. Stillauit quoque super terram eius, in introitu non comparens, & in exitu prodiens manifestè. Sunt ad hæc tantæ rei aliæ similitudines. Enimuerò vt claritas solis vitrum absque læsione penetrat, & vt radius oculorum tranquillo, & claro liquori sine scissione, & diuisione immergitur, vt vsque ad fundum

dum vniuersa rimetur, sic Dei Verbum adijt virgineum habitaculum, & inde prodijt clauso Virginis vtero. Quippe qui facilè posset extra Virginem corpus creare de nihilo; facilè potuit corpus acceptum de Virgine, extra sine carnis scissione traijcere. Neque enim legi naturæ se subdidit, sed legem naturæ subdidit sibi.

ECCE diximus qualiter descẽderit Dei Verbum. Vbi namq; descẽderit, simili modo manifestum est, quia descendit in vterum Virginis, vterũ impollutum, immaculatũ, consecratũ manu vnctionis diuinæ. Ibi carni nostræ copulatum, naturæ associatũ,

im-

impleuit ſacratiſſimum, & ſecretiſſimum ſacramentum, vt eſſent duo in carne vna, & vno contubernio fruerentur. Factus eſt ergo Deus inuiſibilis, homo viſibilis. Impaſſibilis & immortalis, paſſibilem ſe & mortalem exhibuit. Incircumſcriptus, lineis noſtræ ſubſtantiæ circumſcribi voluit. Clauditur aluo puerperæ, cuius immenſitas claudit ambitum cœli & terræ; & quem cœli cœlorum non continent, Mariæ viſcera complectuntur. Si quæris, quomodo factum eſt iſtud, audi ſummum Angelum exponentem Mariæ ordinem rei, & dicentem ei,
Luc. 1. 35. [Spiritus ſanctus ſuperueniet
in

in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi.] Gaude ergo, & lætare Maria quia concipies de spiramine; gaude, quia inuenta eris habens in vtero de Spiritu sancto. Desponsata quidem eras Ioseph, sed à Spiritu sancto præuenta. Ille qui te creauit, signauit, & assignauit te sibi; plasmator tuus ipse factus est sponsus tuus, factus est amator formæ tuæ, qui plasmator ipse te vocat dicens, Veni amica mea, formosa mea, columba mea, iam enim hiems abijt, & recessit, Veni. Ille decorem tuum concupiuit, & tibi coniungi desiderat. Impatiens moræ, ad te venire festinat.

Luc 1. 27.

Cant. 2. 10.

SVRGE

SVRGE ergo, induere vestimentum gloriæ tuæ, ornare pretiosissimis ornamentis tuis, quia complacuit Domino in te. Surge in occursum sponsi tui, & Dei
Luc. 1. 38 tui, & dic ei, [Ecce ancilla
Psal. 18. 6. Domini.] Festina, noli tardare, quia ille non tardabit, sed exultabit vt gigas ad cur-
Psal. 44. 11. rendam viam. Festina & tu, obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, currens obuiam ei, vt osculeris osculo oris eius, eiusque beatissimis immiscearis amplexibus.
Cant. 1. 1. Egredere, quia iam thalamus collocatus est, & spõsus veniet tibi, veniet tibi Spiritus sanctus. Ille superueniet in te, & virtus altissimi

mi obumbrabit tibi ſubitò. *Luc. 1. 35.* Dùm verò ſperas, dùm damna dilationis deploras, & dilecti turbaris abſentia; velox & improuiſus ſuperueniet in te, vt inopinato perfruaris gaudio, & noua lætitia perfundaris. Superueniet non ſolùm tibi, ſed in te, vt propius reuiſet te, & inſpiret tuam gratiſſimam dilectionem, inſinuans tibi intima aſperſione verbum bonum, verbum plenum congratulationis & admirationis, plenum conſilij, plenum gaudij, plenum ſalutis.

SPIRITVS S. ſuperueniet in te, vt à tactu eius venter tuus contremiſcat, vterus intumeſcat; gaudeat ani-

SVRGE ergo, induere vestimentum gloriæ tuæ, ornare pretiosissimis ornamentis tuis, quia complacuit Domino in te. Surge in occursum sponsi tui, & Dei
Luc. 1. 38 tui, & dic ei, [Ecce ancilla
Psal. 18. 6. Domini.] Festina, noli tardare, quia ille non tardabit, sed exultabit vt gigas ad cur-
Psal. 44. 11. rendam viam. Festina & tu, obliuiscere populum tuum, & domum patris tui, currens obuiam ei, vt osculeris osculo oris eius, eiusque beatissimis immiscearis amplexibus.
Cant. 1. 1. Egredere, quia iam thalamus collocatus est, & spōsus veniet tibi, veniet tibi Spiritus sanctus. Ille superueniet in te, & virtus altissimi

mi obumbrabit tibi ſubitò. *Luc. 1. 35.*
Dùm verò ſperas, dùm damna dilationis deploras, & dilecti turbaris abſentia; velox & improuiſus ſuperueniet in te, vt inopinato perfruaris gaudio, & noua lætitia perfundaris. Superueniet non ſolùm tibi, ſed in te, vt propius reuiſet te, & inſpiret tuam gratiſſimam dilectionem, inſinuans tibi intima aſperſione verbum bonum, verbum plenum congratulationis & admirationis, plenum conſilij, plenum gaudij, plenum ſalutis.

SPIRITVS S. ſuperueniet in te, vt à tactu eius venter tuus contremiſcat, vterus intumeſcat; gaudeat ani-

animus, floreat aluus. Macta; id est magis aucta, quæ tanta suauitate perfrueris, tam cœlesti osculo dignaberis, tali sponso coniungeris, à tali marito fœcundaberis. [Spiritus sanctus superueniet in te.] In alios sanctorum venit, in alios veniet, sed in te superueniet, quia præ omnibus, & super omnes elegit te, vt superes vniuersos, qui ante te fuere, vel post te futuri sunt, plenitudine gratiæ. Impleuit quidem Abel tanta innocentia, vt innocens manibus & mitis corde, de manu fratris necem susciperet. Tua verò innocentia millia nocẽtium innocentiæ reddidit, & saluti. Transtulit Enoch, sed

Gen. 4. 8.

Gen. 5. 24.

ſed caro, quam generabis, cùm aſſumpta fuerit de terra, omnia trahet ad ſe. Impleuit Abraam fide, & obedientia profutura poſteritati, ſed fide tua, & obedientia mundus ſaluatus gratias agit. Impleuit Moſen, & legis, non gratiæ latorem inſtituit, tibi autem tribuens non ſolùm legis latorem, ſed gratiæ & gloriæ largitorem. Aſciuit Dauid in Prophetam & Regem, ſed ille tibi ſcribit, & filium tuum Dominum ſuum nominat. Quid plura memorem? Omnes ſuperas, præes vniuerſis non ſolùm hominibus, ſed & ſummis cœlorum virtutibus.

Gen. 17. v. *Exod. 19. & 20.* *1. Reg. 16. 1. & 12. Pſal. 109. 1.*

HINC eſt, quod glorio-

ſius

sius præ illis nomen heredi-
tabis: Nam cum alius dica-
tur Angelus Dei, alius Pro-
pheta, alius præco, & quisque
suo censeatur nomine, pro
ordine, & dignitate; tu singu-
lari & speciali nomine appel
laberis Mater Dei. Et ideò
mater salutis, mater gratiæ,
mater misericordiæ. [Spiri-
tus sãctus superueniet in te,]
superueniet in vbertate, in
affluentia, in plenitudine, &
in effusione carnis & animæ.
Cúmq; repleuerit te, erit ad-
huc super te, & super aquas
tuas feretur, facturus in te
quiddam melius, & mirabi-
Gen.1. lius, quã cum ferebatur super
2. aquas à principio, vt materia
creationis in distinctionem,
for-

formamque produceret. [Et virtus altissimi obumbrauit tibi,] obumbrabit tibi Christus Dei virtus & sapientia. Ille humanam ex te naturam suscipiet, & plenitudinem diuinitatis, quam ferre nō posses, habebit in carnis susceptione. Obumbrabit ergo tibi, quia luci se inaccessibili assumpta à Verbo humanitas obijciet, cuius obiectu lux illa temperata, castissima viscera tua perfundet.

LIBET charissimi in tanta solemnitate gaudiorũ adhuc paulisper immorari, & de præfata conceptione aliquid quærere; libet ipsum diuinũ agalma, ipsum pretiosissimũ, & sanctissimũ vas, in quo Dei verbum

verbum conceptum eſt, apoſtrophando interrogare. Rogamus ergo Domina, Dei mater digniſſima, non aſperneris petentes cum tremore, quærentes ex pietate, pulſantes cum charitate; rogamus, quo affectu mouebaris, quo amore tenebaris, quibus ſtimulis agitabaris, cùm hæc fierent in te, & Verbum carnem ſuſciperet ex te? Vbi erat anima tua, vbi cor, vbi mens, vbi ſenſus, vbi ratio? Ardebas vt rubus, qui olim oſtenſus eſt Moſi, & non comburebaris, liquefiebas, & non conſumebaris. Ardebas liquefacta ſupernis ignibus, liquefacta in igne, vires reſumebas ab igne, vt ſemper arderes,

Exod. 3. 2.

arderes, & interim liquefieres. Ignis ille rorem luminis exhibuit, ros luminoſus vnctionem præbuit, vnctio ſemen ſanctum præſtitit. In quo repromiſſum eſt Abraæ, quòd in eo benedicerentur omnes gentes. Hæſiſti enim Virgo pulcherrima ſtrictis amplexibus auctori pulchritudinis, & effecta plus Virgo immò plus quam Virgo, quia Mater & Virgo, hoc ſacroſanctum ſemen deifica infuſione ſuſcepiſti. [Aue igitur gratia plena, Dominus tecũ, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui] Ieſus Chriſtus, qui eſt ſuper omnia benedictus Deus in ſecula ſeculorum. Amen.

Luc. 1. 28. & 41.

HOMILIA QVARTA, de Partu Virginis, seu Christi Natiuitate.

HERI, dilectissimi, sermo noster habitus de copula Spiritali, & conceptu Virgineo, ad partum festinat, vt quam de Spiritu sancto concepisse cognouimus, Deum verum & hominem genuisse profiteamur. Enixa est enim puerpera Dei Filium, vt mira dignatione, mira & incredibili pietate Deus ad corpus descenderet, & assumpta carne destitutos filios Adæ visitaret. Factus est ergo Dei filius hominis filius,

filius, vt in vnitate personæ Deus esset & homo; Deus ex substantia Patris ante sæcula genitus, & homo ex substantia Matris in sæculo natus. Exultauit itaque gigas geminæ substantiæ, modulatis vocibus ex tinnulis suauissimis in cithara corporis decantare, & in carnis organo compacto dulcissimos sonos edere, & ineffabili concordia resonare; vt lapides suscitaret, ligna commoueret, feras traheret, homines abstractos à carne educeret in sublime. Nam suauitate mirificæ cantilenæ suscitauit de lapidibus filios Abrahæ, & ligna syluarum, id est corda Gentilium ad fidem commouit. Feras

Athanas. in Symb.

quoque, id eſt feros motus & incultam barbariem moraliter compoſuit, & homines ab hominibus edoctos in numerum deorum inſtituit. Bene autem Dauid, cuius voces reſonant in extrema terræ, cantoris officio perfunctus eſt, quia de ſemine eius magnus iſte præceptor erat naſciturus.

SED iam qualiter eum beata Virgo peperit, aduertamus. Peperit eum ſalua virginitate, quia ſaluo pudore concepit. Peperit inuiolata, quia illibata ſuſcepit. Et quia in delictis non concepit, abſque dolore peperit, nullum habens in conceptione contagium, nullum paſſa

passa in partu discidium. Si enim, quod nefas est cogitare, in carnis voluptate conciperet, procul dubio in partu doleret, dicente scriptura, Voluptas pœnam habet. Vnde prima parens obmisso vero & æterno gaudio, quo poterat in Dei sui amore & contemplatione perfrui, fluxa carnis voluptate resoluta corruit, & per intemperantiam ignominiosam damna passionum, & diræ mortis aculeos tolerauit. Hinc est, quod vsque hodie Euæ filiæ in dolore pariunt, & quod cum dulcedine excipiunt, in magna carnis amaritudine profundunt. Non solùm autem illæ, sed & omnes filij

Adam, qui in carne delectantur, carne cruciantur, vt inde cruciati, vnde delectati, sentiant ex verbere, quid præsumpserint ex delectatione, & discant carnem non amare, nec carnis desideria

Gal. 6. 8. perficere. Qui enim in carne seminauerit, dicente Apostolo, de carne metet corruptionem.

PORRO Dei Genitrix nec in carne delectata, nec carne cruciata, & in conceptione virginior, & in partu extitit sanior, obstetricante illa manu, de qua per Psalmistam Deo dicitur, [Fiat

Psal. 118. 173. manus tua, vt saluet me.] Manus quippe Dei, vnigenitus Patris appellatur, per quem

quem fecit sæcula. Hæc manus facta, quando incarnata, nō solùm nullum vulnus inflixit, verùm atteſtante Propheta, languores noſtros ipsa tulit, & dolores noſtros ipsa portauit. Plane manus iſta plena remedijs, plena medicinis, sanauit omnem languorem, morbos expulit & mortuos suscitauit. Inferni clauſtra diſsipauit, fortem ligauit, & vasa eius diripuit, & spiritum charitatis suorum cordibus infudit. Manus iſta soluit compeditos, illuminat cæcos, erigit elisos, diligit iuſtos, cuſtodit aduenas, pupillum & viduam suscipit. Tentatos eripit à tentatione, dolentes reficit con-

Isa. 53. 4.

ſolatione, mœſtis reportat lætitiam, laborantes ſub vmbra ſua protegit, meditantibus leges ſcribit, orantium corda tangit, & benedicit, vt attactu confirmentur, in benedictione amore proficiant, & perſeuerent in opere, dehinc ad patriam reducit, & ad Patrem perducit. Ideo enim caro facta eſt, vt carne carnem traheret, & carni coniungens carnem, glutino charitatis ad Dei inuiſibilia, & inuiſibilem Patrem omnipotentem ouem erraticam reportaret. Nàm quia relicto Deo illa in carne cecidit, neceſſe fuit, vt huius incarnatæ manus miniſterio, quaſi quodam vehiculo,

culo,

culo, ad Patrem ſubleuata rediret. Hac igitur obſtetricante manu, Maria non ſolùm non doluit, verùm etiam in partu Virgo fuit. Hæc eſt illa ianua, de qua in Ezechielis volumine legimus. Porta iſta clauſa erit principi, & per eam princeps egredietur. *Eze. 44. 2.* Per hanc nimirum princeps regum terræ Chriſtus egreſſus eſt, quã ſicut in ingreſſu non aperuit, ſic in egreſſu non patefecit. Pertranſijt in pace, & ſemita eius non apparuit. Et ſi miraris clauſo vtero Mariæ, ſignatoq́ue Virginali pudicitia Deum natum, mirare quod clauſo, obſeratoq́ue aditu ſepulchri ad ſuperos redijt,

&clausis ianuis ad discipulos introiuit. Non enim tollimus admirationem, sed incredulitatem arcemus.

OMNIA quæcunque voluit, Dominus fecit, & vniuersa opera eius mirari possunt, non inuestigari. [Cunctæ res difficiles,] ait Salomon, [non potest eas homo explicare sermone.] Nã vt omittam qualiter ex vno paruo grano ingens arborum silua oriatur, & qualiter ex Adam & Euæ semine, humani generis massa producta sit, aliaque innumera præteream: Quis explicet naturam cyniphis de terra? vnde alarum extensio, & pedum deambulatio? vnde ocelli

Eccle. 1. 8.

celli & forma capitis? vnde effigies corporis? vnde aculeus tam ſubtiliſsimus, vt ab oculis interdum euaneſcat? Ita concauus, & perforatus, vt exhauſto ſanguine breuiſſimi corpuſculum animantis impleat? Si autem inquiſitione cyniphis ſuccumbit tua ratiocinatio, ô homo, erubeſce altiora te quærere, & fortiora te inueſtigare. Nam ſi teipſum, & breuem abyſſum animi tui non colligis, in infinitatem maieſtatis qualiter aſcendis? Qui neſcit vſque ad primum limitem numerare, quomodo poterit de Arithmetica iudicare? Qui neſcit quid ſit punctus, aut linea, eritne perfectus in Ge-

ometria? Qui nescit sonum edere, musicamne poterit docere? An erit peritus Astronomus, nesciens quid sit motus? Ita qui se ignorat, alta Dei non penetrat.

QVID est enim humana sapientia diuinæ sapientiæ cõparata? Nec locum puncti, nec punctum puncti apud eam obtinet. Nam vt quoddam mirabile proferam, oculus cyniphis aliqua proportione magnitudini cæli comparari potest, humana verò mensura nulla proportione contingit diuinam immensitatem. Quæ enim pars finitũ infiniti? mensurabile immẽsurabilis? momentaneum æterni? Aut qua multiplicatione

ne vel numero creatura cōparabitur Creatori? Si millia millium extenderis in infinitum, casso labore coneris, & ne vlla quidem vel extrema proportiuncula humanā scientiam diuinæ sapientiæ poteris comparare. Vnde si Dei essentia contempletur, hominis substantia non inuenietur, attestante Propheta, qui ait, [Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi monumentum, & inane reputatæ sunt.] Et Dominus ad Moysem, [Hæc dices filijs Israel, Qui est, misit me ad vos,] Cum se esse perhibuit, ab illis esse remouit. Crede ergo Deo humana paruitas, imò humanum nihil,

Isa. 40 17.

Exo. 3 14.

nihil, & super omnipotentissima sapientia sit firmissima argumentatio tua. Illam præpone, illam assume, & de illa fac conclusionem. Credo verò quòd quicunque authori suo perfectè adhæserint, non arcebuntur lege naturæ, sed supra naturam, cum authore naturæ stabilientur. Neque enim authori suo natura legem imposuit, sed author leges dedit naturæ quas voluit; & quando vult, mutat ipsas leges, sicut quando de aqua vinum fecit, & de luto formauit oculos. Quando etiam seipsum in manibus continens distribuit edendum & bibendum discipulis

Ioan. 2. 9. & 9. 11.

suis

ſuis, totus extra remanens, & intus edentes ſe paſcens. Sic (quod ad rem attinet) foras exijt clauſo vtero Virginis. Hæc contra incredulos, & pro incredulis dicta ſint. *Matt.* 26.26. 27.28.

NEC vos Iudæi intactos prætercam, qui Prophetas ad vos miſſos occidiſtis, & Dei filium, qui ſaluandis vobis venerat, interemiſtis; idem poculum miſcentes Domino Prophetarum, quod & Prophetis antè miſcueratis. Dixiſtis enim, [hic eſt heres, venite, occidamus eum, & noſtra erit hereditas.] Immo quia heredem occidiſtis, hereditatem amiſiſtis. Nec iam veſtra dicenda *Matt.* 23.37. *Mat.* 21.38.

da est hereditas, quam, emenso mille annorum spatio, perdidistis. Quare ergo dicitis nondum venisse Messiam, nondum natum Christum? Aut ipsi mentimini, aut veritatem mendacem facitis, quæ loquitur in Psalmo de Dauid dicens,

Ps. 88. 30. [Ponam in sæculum sæculi semen eius, & thronum eius sicut dies cœli.] Et iterum:

Ibidē 36. 37. [Semel iuraui in sancto meo, si Dauid mentiar, semen eius in æternum manebit, & thronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum? & testis in cœlo fidelis.] Rogo, vbi est ista promissio, vbi thronus Dauid perfe-

perfectus ſicut ſol in conſpectu Dei? & perſeuerans ſicut dies cœli? Quod ſi veritas non fallit, nec fallitur, præſertim dicente beato Iacob, [Non auferetur ſceptrum de Iuda, & dux de femore eius, donec veniat qui mittendus eſt, & ipſe erit expectatio gentium.] Venite ad Eccleſiam Dei, & videbitis filium & Dominum Dauid ſedentem in throno ſuo, cum poteſtate magna, & maieſtate.

Gen. 49. 10.

QVOD ſi adhuc impudicè, & irrationabiliter contenditis, & dicitis, Chriſtus cum venerit, regnabit gens noſtra cum illo. Videte primitiuam Eccleſiam de gente veſtra.

Psal. 21.27. vestra. Videte fratres vestros, qualiter regnant cum Chri-
Eccli. 39.14. sto. Ecce corda eorum viuũt in sæculum sæculi. Sapientiam eorum narrant populi, & laudem eorum nunciat omnis Ecclesia Sanctorum.
Gen. 27.29. Et adorant eos tribus & populi, & incuruantur ante eos filij matris eorum, id est, Ecclesiæ. Erubescite inimici Christi conculcari sub pedibus eius, cui à Patre dictum
Psal. 109.1. est. [Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum,] & incipite fieri de membris eius, vt bibatis redemptionis sanguinem, quem patres vestri fuderunt in suam perniciem.

ET

ET de vobis Gentilibus quid dicam? Caro nostra & os nostrum estis, quæ res amplius de vestra vos reddit salute sollicitos. Quare enim non creditis Christum Deum esse? Creditis quidem illum natum, & natum ex Virgine absque vllo peccato vixisse. Sed quia Deum illum esse non creditis, erratis perniciosè, & perditissimè delinquitis. Sed dicitis, Ita credere à Propheta nostro edocti sumus. Si vultis scire, quod vester ille Propheta pseudo fuerit, ex verbis eius condēnamus eum, & ex ore illius stultitiam eius improbamus. Ille dicit Christum verè de Virgine natum, absque vllo

men-

mendacio, & absq; vllo peccato conuersatum. Sed Christus qui eius testimonio semper verax fuit, attestantibus Prophetis & Apostolis, Deũ, & Dei filium se esse apertissimè in Euangelio professus est, ergo ille mendax fuit, qui Christum Deum non esse perhibuit. Configite ergo viscera vestra ad Ecclesiam Catholicam, & Apostolicã, quia sicut olim in diluuio præter arcam nullus inueniebatur locus salutis, ita nunc præter Ecclesiã Christi nullus est locus diffugij.

HIS omissis redeamus ad id de quo tractabamus, & differentiam † partium Mariæ & Euæ perpendamus.

† *lego partuum.*

Eua

Eua parit corrupta, Maria incorrupta peperit. Eua in dolore, Maria in salute. Eua in vetustate, Maria in nouitate. Ista seruum, illa Dominum. Ista reum, illa iustum. Ista peccatorem, illa iustificantem à peccato. Euæ partus mortes multiplicat, partus Mariæ à morte saluat. Euæ parturienti draco insidiatur, partui Mariæ ab Angelis ministratur. Euam parturientem tremor cordis occupat, parientem Mariam virtus diuina lætificat. Eua quos parit, multis exponit casibus, quos parit Maria, saluat à malis omnibus. Eua pariente, abundauit malitia, pariente verò Virgine Maria, super-

ſuperabundauit gratia. In partu Mariæ cæli lætati ſunt, & terra exultauit, infernus e-
Matt. 2. 2. tiam cōmotus expauit. Cæli lætam dederunt ſtellam, irradiantem, & Angelorum glorioſum exercitum collau-
Lu. 2. 14. dantem, & dicentem, [Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.]

Luc. 2. 20. Matt. 2. 11. Ibid. 3. & 16. EXVLTANS terra dedit paſtores glorificantes, & magos adorantes, offerenteſque munera, aurum, thus, & myrrham. Infernus conturbatus dedit regem impium, & commouit in iram ſatellitem graſſantem in necem innocentum, nec miſerantem lactantibus vteris, auul-

auulſoſque ab vberibus occidentem. Ita pariente Maria, boni lætati ſunt, & mali turbati, quia ille naſcebatur, qui bonis bona redderet, & malos debita vltione feriret. Puta quando enixa eſt puerpera, faciem vniuerſitatis riſiſſe, & lætum orbem ſuo plauſiſſe Domino. Puta cœlum abſterſis nubibus induiſſe decorem, & ſidera dicentia, adſumus, luxiſſe ei cum iocunditate. Puta noctem effudiſſe lumen in tenebris, & pro caligine miniſtraſſe ſplendorem. Nox illa dedit lumen antequam oriretur, & lucem quæ ob nimium ſplendorem iubar ſolis obnubilat.

De hac nocte per Psalmistam dicitur, [Nox illuminatio mea in delitijs meis.] Et conuersus ad Dominum dixit, [Tenebræ non obscurabuntur à te, & nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.] Fulgebat aëris grata & serena temperies, & cuncta pacata in ordine suo auctorem suauitatis & pacis venisse testabantur. An non putas in ortu Christi cuncta pacata, quæ legis illo moriente cuncta turbata? Illo moriente turbarentur, & nascente non pacarentur; morientem suo sensu sentirent, nascentem nescirent? Si autem illo nascente

Psal. 138. 11.

cuncta

cuncta lætata sunt, mater eius qualiter lætabatur. Si cũcta gaudebant, illa quanto gaudio fruebatur? Aut quæ erat in genitrice lætitia, si ita gaudebant omnia? Lingua balbutit, cor refugit, sensus expauescit ad pondus tanti gaudij. Quomodo enim vas adhuc fragile, adhuc luteum & mortale ad tantam vim gaudiorum poterat durare? quia ille obumbrabat ei in ortu Christi, qui in conceptu obumbrauerat. Ille dabat sufferentiam gaudiorum, qui affluentiam præstabat, & quam gloria maiestatis replebat ineffabili abundantia, virtus diuinitatis mirabili potentia continebat.

Cvm igitur natum repromissum edidisset, diem ex die in nostrum diem peperisset, conuersa ad Deum toto corde, vocem gratiarum, & laudis suæ auditam fecit in excelso, obtulit acceptũ labiorum sacrificiũ, & hostiam iubilationis immolauit, & dedit holocausta cordis pacifica, & thus odoris suauissimi in incensum Domini adoleuit. Accipiens verò natum Emmanuel aspexit lucẽ incomparabiliter sole pulchriorem, & sensit ignem aquis inextinguibilem. Suscepit in testa carnis genitæ fulgorem illuminantem omnia, & verbũ vniuersa portans, portare meruit inter brachia. Repleta igitur scientia Domini, sicut

aquæ maris inundantes rapitur extra ſe, & mente ſurſum eleuata, altiſſima contemplatione defigitur. Miratur ſe virginem aſſumptam in matrem, & Dei genitricem ſe læta miratur. Intelligit in ſe completa Patriarcharũ promiſſa, Prophetarum oracula, & Patrum antiquorum deſideria, qui Chriſtum de Virgine naſci præconabantur, & ortum eius votis omnibus expectabant. Videt Dei filium ſibi commendatum, & mundi ſalutem ſibi creditam lætatur. Audit ſibi dicentem, & in ſe loquentem Dominũ Deum, Ecce elegi te ex omni carne, & inter omnes mulieres benedixi. Ecce commen- *Eccli.* 45. 4.

daui tibi filium meum, commisi tibi, vnicum meum. Noli timere lactare quem genuisti, educare quem peperisti, agnosce non solùm Deum, sed & filium. Filius meus est, filius tuus est. Filius meus ex diuinitate, Filius tuus ex assumpta humanitate. Quo itaque affectu, & studio, qua humilitate, & reuerētia, qua dilectione, & deuotione id explerit, hominibus incognitum est, & Deo cognitum, qui renum & cordium est scrutator. Deo cognitum, qui spirituum ponderator est.

SAEPE vt credimus, oblita esus ac potus, spretaque carnali necessitate, noctes insom-

insomnes agebat, vt Christum mente cogitaret, Christum carne videret, cuius ardebat desiderio, cuius flagrabat obsequio. Sæpe etiam agebat, quod in canticis canticorum scriptum est, [Ego dormio & cor meum vigilat.] Carne quippe dormiẽs, animo vigilabat, nocturna quiete somnians, quæ per singulos dies cogitabat, & vigilans in eisdem se inueniebat, & artus sopori concedens, in pace in idipsum dormiens quiescebat. Vbi erat thesaurus eius, ibi & cor; vbi gloria, ibi & conscientia. Diligebat Deum ac Filium suum ex toto corde, ex tota mente, & ex omnibus viribus suis.

Cant. 5. 2.

Psal. 4. 9.

Ex toto corde, quia toto affectu; ex tota mente, quia toto intellectu; ex omnibus viribus, quia omni cordis intentione, & mandatorum omnium executione. Videbat oculis, & manibus tractabat verbum vitæ. Felix cui præstitũ est fouere eum, qui fouet ac nutrit omnia, portare portantem vniuersa, lactare Filium, qui lac ipsis vberibus infudit, pascere cuncta pascentem, & escam auibus administrantem. Pendebat in collo eius Patris sapientia, & in humeris eius virtus mouens cũcta residebat. Stabat in sinu materno paruulus IESVS, & in gremio quiescebat virgineo sanctarum

ctarum requies animarum. Aliquando ſubnixo capite, leua dextraque tenentem, vultu placidiſſimo, genitricem aſpiciebat, quam deſiderant Angeli videre, & blãdo murmure vocabat genitricem, quam omnis Spiritus appellat in neceſſitatibus.

AT illa repleta Spiritu ſancto, ſanctum pectus pueri ſuo pectori copulabat, & faciem illius, faciei ſuæ applicabat. Nonnunquã oſculabatur manus & brachia, & materna confiſa licentia, ab eius ore ſacratiſſimo dulcia oſcula carpebat. Nõ ſatiabatur viſu, nec implebatur auditu, quia illum videbat & audiebat, *Luc.* quẽ multi Reges & Prophetæ 10.24.

voluerunt videre, & non viderunt, & audire, & non audierunt . Proficiebat igitur magis ac magis in amore, & animus inardescens mente peruigili, diuinis obtutibus inhærebat. Non labores, non dolores, non discrimina, nõ penurias aut necessitudines, non formidines, aut mortes, non regis impijssimi furorem, & fugam, reditumue in Aegyptum, & ex Aegypto pro nati charitate formidabat. Erat gratissima in opere, lætissima in actione, promptissima in obsequio, deuotissima in ministerio, & humillima in famulatu. In cunctis prosperè agebat, cuncta strenuè, & sapienter administra-

ministrabat. Vniuersa humanitatis officia vultu sereno, & mente tranquilla percurrit Nam sicut in theorica nulli similis extitit, sic in actiua vita similem non inuenit. Sed quo tendit oratio? vincimur, & nos vinci gratulamur. Valde supra nos est, quod attentauimus, longè inferiùs iacemus. Ergo redeamus ad nos, & culpas fletibus diluamus. Rogemus matrem pietatis per arcana gaudij, & ineffabiles amores, quos singulari priuilegio meruit, vt maternæ pietatis affectum nobis impendat, & pro nostris excessibus apud proprium intercedat filium. Qui cum Patre & Spiritu

ſancto viuit & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen.

HOMILIA QVINTA de mentis robore, ſeu martyrio Beatiſsimæ Virginis.

MEMORES ſponſionis noſtræ, & ſciẽtes, quòd à nobis nihil poſſumus facere, non enim ſumus ſufficientes aliquid à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficiẽtia noſtra ex Deo eſt, à Patre luminum cordis illuminationem, & oris apertionem imploramus. Scien-dum itaque duo eſſe genera mar-

2. Cor. 3. 5.

martyrij, vnum in manifeſto, aliud in occulto, vnum patens, aliud latens, vnum in carne, aliud in Spiritu. Carne ſancti Apoſtoli & martyres paſſi ſunt, qui ob amorem veritatis, in teſtimonium Ieſu ſeipſos impenderunt, & effecti hoſtia Chriſti calicem Domini biberũt, vt per crucem aſcenderent ad maieſtatem, & per mortem temporalem vitæ æternæ participes effici mererentur. Iſti in canticis canticorum aſcendunt in palmam apprehendere fructus eius, & per aſcenſum purpureum in lectulum veri Salomonis congregantur, vt diſcumbant in reclinatorio

Can. 7. 8.

Cant. 3 10.

Luc. 22.30. aureo, & delitijs affluant vniuersis, edentes & bibentes in regno Dei, Christo illis administrante. *Luc. 12.37* Spiritu verò sancti illi passi sunt, qui aliquid passione carnis durius in suis spiritibus pertulerunt. *Gen. 22. 2. & seq.* Spiritu passus est Abraham, quando iussus Isaac Filium suum, quem vnicè diligebat, immolare, paterno pertentatur affectu, & ab imis visceribus pietate nati mouebatur. Agebat tamen nihilominus iniunctum opus impiger executor, & diuinæ iussionis accelerans imperium, itinere trium dierum peruenit ad montem Oreb, vbi, sicut ei fuerat imperatum, struem lignorum composuit, ligatum

tum Isaac superimposuit: acceptoque gladio immolasset Filium, nisi voce cœlitus lapsa repressus audisset, Ne extendas manus in puerum, nunc cognoui, quòd timeas Deum. Vir iste supra carnem passus est, quia Filium, quem carne propria plus amabat, & fide, & deuotione offerre non distulit, & plenam facti deliberationem, tertia die deinde ostendit.

ITA legislator Moses animo passus, quando stetit in confractione in conspectu Dei, & pro populi salute rogaturus, salutem suam longè proiecit dicens, [Aut dimitte illis hanc noxam, aut dele me de libro, quem scripsisti] *Exod. 32 32.*

O

O iaculum in corde, ô vulnus durius omni vulnere, ô plaga intimis animæ visceribus inhærens, aut dimitte illis hanc noxam, aut dele me de libro, quem scripsisti. Optabat anathema esse à Christo pro fratribus, & aliorum suam reputans salutem, alieno, quàm suo damno, magis affligebatur. Neque enim sibi fore integrum credidit, si alijs morientibus ipse viueret, & alijs periclitantibus solus regnum intraret. Charitas quippe non quærit quæ sua sunt, quia communia proprijs, non propria communibus anteponit. Vnde Dauid & ipse animo passus, cum

Rom. 9. 3.

1. Cor. 13. 5.

videret

videret Angelum cædentem 2. Re. 24.17.
populum, ingemuit, &
ex toto corde conuersus ad
Deum, se pecasse, se iniquè
egisse commemorat, in
se conuerti gladium exorat.
Excusat Israëlem, se cum
stirpe sua deleri expostulat,
tantum vt mucro madens
sanguine à cæde cõquiescat,
& vltrix ira innocentes vltra
non perimat. Puto aduertimus
ex his, quòd mentis
martyrium carnis tormenta
excedat.

Hoc itaque patiendi genere
Gloriosa triumphans,
quantò cunctis vicinior, tantò
cunctis gloriosior, venerandæ
cruci dominicæ passionis
inhæsit, hausit calicem,

bibit passionem, & torrente doloris potata, nulli vnquam similem potuit perferre dolorem. Currit post Iesum, non tantùm in odore vnguentorum, sed in multitudine dolorum. Non solùm in gaudio consolationum, verùm & in abundantia passionum. Cernebat verum Salomonem mater eius in diademate, quo coronauerat eum nouerca synagoga, & ipsa coronata corona tribulationis post eum incedebat.

Cant. 3. 11.

Stabat autem iuxta crucem, vt illud dulcissimum caput nati, vnctum oleo iustitiæ præ participibus suis, arundine percussum, & spinis coronatum tristi spectaculo videret.

Ioan. 19. 25.
Psal. 44. 8.

deret. Aspiciebat specioso forma præ filijs hominum nõ esse speciem, neque decorem; excelsum super omnes gentes, despectum, & nouissimum reputatum; sanctum sanctorum cum sceleratis & iniquis affixum; oculos sublimis hominis humiliatos, & ceruicem sustinentis omnia, humeris inclinatam pendere; serenissimam faciem Dei emarcuisse, & decorem vultus eius absconditum. Hinc illi per Prophetam dicitur, [Verè tu es Deus absconditus.] Quare absconditus? quia non erat ei species, neque decor, & [cornua in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius.]

Ibid. 3.

Isa. 45. 15.

Abacuc 3. 4

An

An non abſconditus, quando manus miſit ad fortia, & palmæ eius clauos conſecutæ ſunt? Lucebat in manibus fixura clauorum, & latus innocuum dedit vulneri locum. Humiliauerunt in compedibus pedes eius, ferrum pertranſijt plantas eius, & baſes eius ſtipiti affixæ ſunt. Hæc vulnera à ſuis, in domo ſua, pro nobis paſſus eſt.

O præſtantiſſima eius vulnera, quibus mortem occidit, & inferna momordit!
Oſeæ [Mors, inquit, ero mors tua,
13.14. morſus tuus inferne.] Captus eſt Leuiathan hamo, & dum hiat ad eſcam vermis clamantis in Pſalmo,

Ego

[Ego ſum vermis, & non homo] horum vulnerum ferro ſauciatus inhæſit. His ergo tam pretioſis vulneribus irretitus eſt diabolus, & homo liberatus. Habes ergo Eccleſia, habes columba foramina petræ, & cauernam maceriæ, in quibus requieſcas. Ne timeas Goliam furẽtem, animo atrocem, vultu minantem ingentia, quando à vero Dauid mucrone proprio eneruatus volebat percutere, & percuſſorem inuenit; vulnerare curabat, & grauiter ipſe vulneratus eſt. Nodis ipſe ſe ſuis implicuit, & ſuo ſe conatu deiecit. Non ſua rapuit, & ſua amiſit. Aliena inuaſit, & propria per-

Pſ. 21, 7.

Cant. 2 14.

1. Reg. 17. 4. & 50.

perdidit. Appensus est in statera sanguis Christi, & paterno iudicio præponderans, hominum peccata, & diaboli vincula dissoluit. Expoliatus itaque tàm vasis preciosissimis, quàm omni gloriosa substantia, & armis in quibus habebat fiduciam, hostis ille antiquus reseruatur in iudicio, pro effusione sanguinis filij Dei pœnas æternas luiturus. Et vos cum illo Iudæi, ingrati, blasphemi, parricidæ, ardebitis, vt quos ministros inuenit in scelere, sodales habeat in igne.

Luc.11 21. & seqq.

Isa.1.2 FILIOS, ait Dominus, nutriui, & exaltaui, ipsi autem contemnentes spreuerunt

runt me. Verè ille vos enutriuit, & exaltauit, & ſcelere veſtro in cruce exaltatus eſt.
Induit vos coccino in delitijs, & ornatu gloriæ, & inſania veſtra denudatus eſt. *2. Reg. 1. 24.*
Corona inclyta protexit vos, & coronam ſpineam capiti eius impoſuiſtis. *Prou. 4. 9.*
Cibauit vos ex adipe frumenti, & fel ei in eſcam dediſtis. [Dederunt, ait, in eſcam meam fel, & in ſiti mea potauerunt me aceto.] *Pſal. 147. 14.* *Pſal. 68. 22.*
Longos fecit funiculos hæreditatis veſtræ, & clauos veſtros conſolidauit, vos autem brachia eius extendiſtis, & manus, quæ mortuos ſuſcitauerant, clauis affixiſtis. Obſtupuit cœlum ſuper hoc, & indutum eſt tenebris, *Iſai. 54. 2.*

Matt. nebris, quasi sacco cilicino.
27. 45. Sol & luna retraxerunt splē-
& 51. dorem suum, & habitu mœroris circundati, visi sunt flere factorem suum. Aër obtenebratus, & densa caligine conglobatus est. Terra tremuit, & commota est. Saxa scissa sunt, monumēta aperta sunt, & ab inferis mortui surrexerunt. Infernus ipse scelus exhorruit, & inferi furiæ conturbatæ sunt. Iudæus verò terra insensibilior, saxis durior, inferno crudelior, dæmonibus infidelior, neque sensit Dominū, neque scidit animū, nec scelus exhorruit, nec fidem adhibuit. Et quid facies popule nequam, gens scelerata, domus effundens sangui-

ſanguinem crucifixi, cum venerit in nubibus cum poteſtate magna, & maieſtate, deſcendet ardentibus cœlis, & terra, & aduentus ſui terrore elementa diſſoluet, & cùm venerit, ſignum crucis apparebit in cœlo, & oſtendet dilectus cicatrices vulnerum, & loca clauorum quibus à te in domo tua confixus eſt? Tunc planges te ſuper te planctu quaſi vnigeniti, & dices montibus, operite nos, & collibus, cadite ſuper nos à facie gladij colũbæ, & ab ira furoris Domini. Ponet te in clibanũ ignis in tẽpore vultus ſui, in ira ſua cõturbabit te, & deuorabit te ignis. Turbo veniens rapiet te, *Pſal. 20.10.* tempe-

tempestas sæua demerget te, ignis æternus succendet te, tartareũque chaos serò precantem inuoluet. Et ne dicas more tuo solito, In longum prophetat iste, ecce Dominus asportari te fecit, vt asportatur gallus gallinaceus, & sicut amictorium subleuauit te, vt vilis & exul moriaris in terra non tua, & duplici contritione contritus, sola vexatione amissum intellectum recipias, & discas ex pœna, quæ ex culpa præsumpsisti.

Ezec. 12.20.

Isai. 22.17.

IGITVR tam pro nati morte, quàm pro Iudæorum perditione, ineffabili dolore Gloriosæ pectus vrebatur, & altissimo pietatis iaculo confossum,

fossum, extremas spirabat inter angustias, hausit poculū amarius ipsa morte, & quod hominum genus ferre non posset, adiuta diuino munere femina valuit sustinere. Vicit sexum, vicit hominem, & passa est vltra humanitatem. Torquebatur namque magis, quā si torqueretur ex se, quoniam supra se incomparabiliter diligebat id vnde dolebat. Et vt paulisper omittamus acerbissimam illam de morte Nati mœstitiā, quis explicet quo dolore arcebatur beata Virgo, quibusve premebatur angustijs, cùm Propheticis oculis cerneret stirpis suæ magna quadam ex parte condemnationem,

nem gentis attritionem, casum populi, ruinam patriæ, & ipsius olim ciuitatis sãctæ Hierusalem euersionẽ. Certè Prophetæ præscij futurorum prædixerunt excidium Iudæorum, & interitum suorum fletu multo prosecuti sunt. Ipse Dominus mouit
Lu. 19, 41. lachrymas super Hierusalẽ, & Apostoli multo tempore
Ro. 9. 3 fleuere perfidiã patriæ. Paulus plenus pietate optauit anathema esse à Christo pro fratribus, qui erant secundum carnem, vt eos ad salutem prouocaret, & æmulationem; quantò magis mater pietatis cuncta faceret, omnia libens sustineret, quibuslibet se pœnis & mortibus obijce-

obijceret, vt imminentem interitum, & cladem à gente ſua ſubmoueret.

SED honor regis iudicium diligit, & Dei ſummi iuſtitia irrefragabilis iuſtiſſimè diſponebat, quãdo alma redemptoris, & miſericordiæ mater plangebat. Nec verò quiſquam opponat, Iudæos exoſos Dei genitrici, eo quòd filium ſuum morte turpiſſima condemnarunt. Quos enim morti æternæ appropiare videbat, nequaquam odio ſuo dignos exiſtimauit, & ſugillatione, ſed affectu plurimo, ſed lachrymis multis & magna miſeratione. Vnde tam particeps charitatis, quã crucis IESV,

assumpsit orationem pro eis, corde perfecto paternæ pietatis aures compulsans, Pater dimitte illis hanc noxam, quia nesciunt, quid faciunt. Hæc vox eius, desideriū eius fuit, quo meliùs aures pulsantur incircumscripti spiritus, replentis omnia, & vbique audientis. Ceterum quicunque diligitis matrem Domini, aduertite, & totis affectuum visceribus cōsiderate, quantum & inimicos Vnigeniti plangeret morientis. Effugit omnem sensum, humanos intellectus exuperat cōcepta de passione Nati tristitia. Nulla huc similitudo, nulla ad tantam mœroris acerbitatem accedit comparatio.

ratio. Quæ enim mater dilexit filium suum, vt ista? Non enim fortuitò concepit, vt ceteræ mulieres, sed vnicus Patris pia electione, & gratuita bonitate matris visceribus influxit, hoc est vnde magis diligebat. Neque verò vt ceteri offensam in vita sua matri retulit, sed gratiæ gratuitatem infudit, dicente de eo scriptura, [Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.] Item ait de gratia, [Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.] Hoc est vnde magis diligebat. Eumdem quoque habuit Deum, quem

1. Pe. 2. 22.

Ps. 44 3.

Ps.36. & filium, quia [homo natus
5. est in ea , & ipse fundauit
eam altissimus. Et hoc est,
vnde magis incomparabiliter diligebat. Sola enim à sæculo meruit habere eumdem filiumque & Deum.

Ps.41. ERGO abysso abyssum
8. inuocante, duæ dilectiones in vnam conuenerant, & ex duobus amoribus factus est amor vnus, cum Virgo mater Filio diuinitatis amorem impenderet, & in Deo amorem nato exhiberet. Quò igitur magis diligebat, plus doluit, & amoris magnitudo attulit fomenta passionis. Quid enim ageret, cum in Caluariæ consisteret loco , & videret crucem, clauos, vulnera morien-

rientis in innocentia, nec tamen exſatiatam immanitatem Phariſæi furentis inuidia? Pendebat ille luens noſtra, non ſua delicta, & Phariſæi cum Scribis illudentes percutiebant caput eius, & offerebant acetum felle mixtum ori eius, vt impleretur Prophetia Dauid dicentis ex perſona Chriſti, [Super dolorem vulnerum meorũ addiderunt.] Inter hæc Dei genitrix conſternabatur animo, & dolores vt parturientis apprehenderunt eam. Ibi gemitus, ibi ſingultus, ibi ſuſpiria, ibi mœror, ibi dolor ibi agonia, ibi æſtus animi, ibi incendia, ibi mors morte durior, vbi vita non tollitur,

Ioan. 19.29.

Pſal. 68.27.

& mortis angustia toleratur. O veneranda, & plena deuotionis & lacrymarum memoria! recordari, qualiter sancta illa anima Gloriosæ passa sit, quasúe pertulerit de Christi morte angustias! Pallidus vultus IESV exanguem reddidit vultum Genitricis. Ille carne, illa corde passa est. Denique contumeliæ & opprobria impiorum in capite materno redundabant. Mors Domini illi amarior morte fuit. Et licet edocta Spiritu resurrecturum non ambigeret, necesse illi tamen fuit paternum calicem bibere, & horam suæ passionis non ignorare. De hoc illi prophetauit Reuerendus Se-

nex

nex Simeon dicens, [Tuam ipſius animam gladius pertranſibit.] O Domine IESV, terribilis in conſilijs ſuper filios hominum, nec matri tuæ peperciſti, quin gladius animam ſuam pertranſiret. Hac nobis per igneum gladium, atque verſatilem tranſeundum omnibus in communi ad lignum vitæ, quod eſt in medio paradiſi. Luc. 2. 35.

SED ad ordinem redeamus. Poterat ergo beata Maria illud, quod ſpecialiter Chriſto conuenit, exclamare, [O vos omnes, qui tranſitis per viã, attendite, & videte, ſi eſt dolor ſimilis, ſicut dolor meus.] O quantus, & qualis dolor, ô quæ & qualis in illo dolore Tren. 1. 12.

Maria, & nunc qualis erat, quãtum distabat ab illa, quæ olim inter choros Angelorũ Nato obsequia deferebat pastoribus glorificantibus, & Magis adorantibus cum oblatione munerum mysticorum? Distabat verò, non virtute, sed mœrore, non gratia, sed pressura. Nam virtute augebatur, & multiplicabatur gratia. Propterea in tanta posita aduersitate, nec resoluit pudorem verecundiæ, nec amisit vigorem constantiæ. Ad cuius rei probationem ait de ea beatus Ambrosius Mediolanẽsis Episcopus: Lego stantem iuxta crucem Domini, non lego plorantẽ. Stare namq; in illa

Ambrosius

cordis

cordis amaritudine magnæ aſcribitur conſtantiæ, abſtinere à lachrymis ſummæ verecundiæ annotatur. Cohibebat illa lachrymas præ pudore, ſtabat ſublimiſſima quadam animi magnanimitate. Itaque nec dolor excuſſit lachrymas, nec animum pœna deiecit. Quia hinc pudor honeſtus, illinc fortis conſtantia decertabant. Ergo chariſſimi imitemur matrem Domini, vt inter aduerſa non obliuiſcamur verecundiæ, & memores ſimus conſtantiæ. Non deerunt triſtitiæ, non deerunt aduerſa, non deerunt tentamenta, & mors ipſa tranſitum faciet per nos. Vallemus animum

humili verecundia, & firma conſtantia. Viuat in mortem pudor, & inter gladios animi conſtantia perſeueret. Tunc effecti morum ſimilitudine ſimiles genitrici Dei, poſt eam adducemur in templum Regis, & filij ſui. Cui cum Patre & Spiritu ſancto laus eſt ab omni creatura, per infinita ſæcula ſæculorum. Amen.

HOMILIA SEXTA de Gaudio & Admiratione B.V. in Resurrectione & Ascensione Iesu Christi Filij sui ad Patris dexteram.

COMEDITE amici, bibite, & inebriamini charissimi.] Inuito vos ad mensam sapientiæ, & ad vini libamina, quæ miscuit vobis in cratere calicis præclari. Inuito vos ad epulas Gloriosæ, ad conuiuium Dei Genitricis. Felix, qui tali potitus conuiuio, coram recumbentibus in veste nuptiali fulgebit. Appone- *Cant. 5. 1.*

netur

netur ei panis vitæ, cõfirmãs, replens, & satians suauitate mirifica. Et vinum lætitiæ, vinum procedens de genimine vitis, verè vinum resurrectionis, expressum de ligno
Num. 13. 24. dominicæ passionis. Hoc vinum Botrus ille protulit, qui ablatus è terra Promissionis in vecte ligneo pepẽdit. Edet
Luc. 15. 22. præterea præfatus cõuiua in stola prima, & annulo pacis,
Exod. 12. 11. occisum à Patre vitulũ saginatum, accinctus renes zona fidei, & castitatis, habens etiã calceamenta in pedibus, vtpote ad omne opus bonum præparatus, agni Paschalis assas igni carnes manducabit. Nec deerit edentis voluntati hinnulus ceruæ gratissimæ, &

& ceruus saliens de valle inferi in montē cæli. Dehinc percepto pisce, qui ad littus maris inuentus est super prunas, apparēte discipulis Domino in resurrectione, gustabit simul fauum mellis. Sumensque canticum de canticis canticorum dicet in illa die, [Comedi fauum cum melle meo, bibi vinum cum lacte meo.] Affluens itaque delicijs vniuersis, ita secū alios ad prandiū inuitabat, comedite amici, bibite, & inebriamini charissimi. Et ego fratres ad hoc prandium vos inuito. Edite panem vitæ, vinū lætitiæ bibite, inebriamini gaudio resurrectionis. Ebrietas hæc summa sobrietas

Ioan. 21. 9.

Cant. 5. 1.

est,

est, hæc mundi memoriam obliterat, & Deum præsentem animo semper inculcat, hac ebrius quisque cunctorum semper obliuiscitur, & solius diuinæ charitatis recordatur. Hac igitur & vos inebriamini dilectissimi, cũ Dei genitrice inebriamini, & gaudete cum gaudente, qui cum lugente luxistis.

Eccl.3 4. TEMPVS gaudij, & tempus mœroris, ait Salomon. Mœror abijt, gaudij tempus aduenit, verum gaudium, quod de Christi resurrectione prouenit. Surrexit enim, & erexit animum matris suæ. Iacebat illa velut in quodam arctissimo mœroris tumulo, donec Dominus iacuit in sepulchro.

pulchro. Illo namque resurgente, reuixit spiritus eius, & quasi de graui somno euigilans, solem iustitiæ, & radios resurgentis in luce matutina respexit. Intuita est ortum surgentis auroræ, & præcedentem in filio futuram carnis resurrectionem. Pascebatur oculis in carne fulgida resurgentis, & mente cernebat gloriam diuinitatis, vt intus & foris egrediens, & ingrediens frueretur pascuis veræ, sempiternæque felicitatis. Facta igitur extra se, suique oblita præ gaudio, adhæsit corde lætissimo Patri spirituum, & conglutinata Deo, in illum tota efferebatur, in cuius amoris immensitate

Psal. 20. 2. ſitate totà refundebatur. Domine in virtute tua lætata eſt valde, & ſuper ſalutare tuum exultata eſt vehementer, deſiderium cordis eius tribuiſti ei, & voluntate labiorũ eius
Prou. 13. 1. nõ fraudaſti eã. Corona capitis eius Chriſtus eſt, dicẽte ſapiẽtiſſimo, quòd filius ſapiẽs corona ſit matris ſuæ. Et quis ſapientior illo, qui eſt Patris ſapientia. Bene autem corona de lapide eſſe dicitur, quia in nouo & veteri teſtamento nomine lapidis Chriſtus ſignificatur. Dictus eſt lapis, propter potẽtiã, pretioſus propter gloriam. Et vtraque pſalmi-
Psal. 23. 10. ſta cõplexus eſt dicẽs, [Dñs virtutum ipſe eſt rex gloriæ.] Quia Dominus virtutũ, ideo lapis,

lapis, quia rex gloriæ, pretiosus. Nihil verò lapide fortius, nihil gloria pretiosius est.

HABES ergo ô Beata, gaudium tuum, impletum est desiderium tuum, & Christus corona capitis tui attulit tibi cæli principatum per gratiã; regnũ mundi per misericordiam, inferni subiugationem per vindictam. Ille tibi ab inferis victor ascendit, ille contriuit portas æreas, & vectes ferreos cõfregit. Inferni munitiones obtinuit, & capita draconis allisit. Dedit hostiũ tuorum strages innumeras, & Principem lethi religauit, occidit mortem, & mortis auctorem proiecit in vinculis. Catenis igneis auctor

ille

ille mortis religatus eſt.

Inde eduxit ſuos de tenebris, & vincula eorũ diſrupit. Animas omnium iuſtorũ ambulantes in lumine vultus eius, & in nomine eius exultantes aſſociauit ſibi, in iuſtitia eius exaltatæ ſunt, quæ propter iniuſtitias ſuas humiliabantur. Solus fuit in trãſitu ad inferos Dominus Iesvs, ſicut ex perſona illius Dauid
Pſal. 140. 10. cecinit, dicens, [Singulariter ſum ego, donec tranſeã.] Solus in ingreſſu, ſed in egreſſu minimè ſolus, qui innumera ſanctorũ millia ſecũ reduxit.
Ioã. 12. 24. Cecidit in terrã, & mortuus eſt, vt fructum multum afferret. Depoſuit ſe in ſementem, vt humanũ genus colligeret

in

in ſegete. Felix aluus Mariæ, in qua ſeges iſta coaluit. Felix cui dictũ eſt, [Venter tuus vt aceruus tritici vallatus lilijs.] *Can.7.* 2.
An non vt aceruus tritici vẽter eius, qui grano illo intumuit, quo omnis renatorũ ſeges excreuit? In fonte quippe baptiſmatis peccatis, & nobiſipſis mortui, per lauacrum regenerationis Chriſto renaſcimur, vt ei viuamus, qui pro omnibus mortuus eſt. Vnde Apoſtolus ait. [Quotquot in *Gal.3.* Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis.] 27. Ergo ex vno grano multæ ſegetes, & ex aluo Virginis granum illud. Ideo aceruus nominatur, vi ſeminis, non numeroſitate, virtute, non pluralitate.

LILIIS namque vallatus dicitur, eo quòd vteri materni perennis integritas scripturæ sacris eloquijs cõprobetur. Quid enim sunt aliud diuina eloquia, nisi quædam lilia emanantia candorem puritatis, & gratum puritati spirantia odorem suauitatis. Hinc est, quòd verbũ Patris,
Sap. 7. 26. & sapientia, & candor lucis æternæ nominatur. Et de diuinis eloquijs per Psalmi-
Psal. 11. 7. stam dicitur, [Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum probatum terræ, purgatum septuplum.] Nam de odore scriptum est, in canticis canti-
Cant. 1. 3. corum, [Curremus in odore vnguentorum tuorum, id est

est in notitiam eloquiorum. Eloquia enim Domini vnguenta pretiosissima sunt, quibus morbus animarum expellitur, quibus congrua, vulneribus medicina confertur. Horum antidoto dira serpentis venena diffugiunt, horum fomentis acerba vulnera cedunt, horum ope sauciatus ille curatur, qui incidit in latrones, cũ descenderet ab Hierusalẽ in Hierico: *Lu.10.*
De quorũ item odore in præ- *30.*
fatis canticis hæc sponsi ad sponsam vox est, [Odor vn- *Cant.4*
guentorũ tuorum super om- *10.*
nia aromata.] Cui alibi dixit,
[Meliora sũt vbera tua vino, *Cantn*
fragrantia vnguẽtis optimis. *1.*
Habet enim Ecclesia sponsa Chri-

Christi vbera testamentorum, quibus infundat paruulis lac consolationis, perfectis lac exhortationis.

Nec mirum, si eius lacte perfecti alantur, quæ ait, [Ego murus, & vbera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo, quasi pacem reperiens,] hæc vbera meliora sunt vino. Et Paulo attestante, [quod stultum est Dei, sapientius est hominibus.] Meliora ergo sunt vbera eius vino inanis Philosophiæ, vino sæcularis scientiæ, vino cupiditatis mundanæ, non quidẽ expresso de vinea Sorec, neque de vinea Cypri, aut de vinea Engaddi, sed de vinea Sodomorum, & de suburba-

Can. 8. 10.

1. Co. 1. 25.

Cant. 1. 13.

urbanis Gomorrhæ, aut certè de vua fellis, & botro amaritudinis. Itaque adoleſcentulæ memores vberum ſponſæ, ſuper vinum lactis eius copia enutriri deſiderāt, vt eo creſcant in ſalutem. [Meliora ſunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis.] Fragrant hæc vbera vnguentis optimis, cum præfata Eccleſiæ teſtamēta perfectis innoteſcūt eloquijs, vt pro ſenſuum capacitate alios hiſtorica ſuperficie nutriant, & alios morali ſuauitate inſtruant, alios myſtica intelligentia ad alta ſuſtollant. Fragrant etiam vnguentis optimis, cum eiſdem teſtamentis additur gratia ſpiritualis in-

Deuter 32.32.

telligentiæ, & virtus charitatis diuinæ, vt velut quædam lilia candeant ex dono intelligentiæ, redoleant ex amoris suauitate. Inter hæc lilia dilectus pascitur, vt eius dilectæ voce dicitur,
Can. 2. 16. [Dilectus inquit, meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia.] Inter lilia quippe pascitur, cũ verbi eius interna dulcedine legẽtis animus in scripturis satiatur. His ergo lilijs vallata Dei Genitrix, audit ab ore
Can. 7. 2. Salomonis, [Vẽter tuus vt aceruus tritici vallatus lilijs.]

POSSVNT quoque per lilia sanctorum animæ designari, candentes per vitæ meritum, fragrantes per virtutis exemplum. De candore

dore Pſalmiſta Deo ait, [Aſ- Pſal.
perges me Domine hyſſo- 50. 9.
po, & mundabor, lauabis
me, & ſuper niuem dealba-
bor.] Et de odore ita pro- Pſal.
nunciat. [Eructauit cor meũ 44.12.
verbum bonum.] De quo & 2.Co.2.
Apoſtolus, [Chriſti bonus 15.
odor ſumus Deo in omni
loco.] Vallata igitur lilijs redemptoris Mater, aptiſſimè hunc illis congruentem poterit proferre ſermonẽ, Gau- Phil.
dium meum & corona mea 4. 1.
omnes vos eſtis, acquiſiti ſãguine meo, & carne ſumpta de carne mea His etiam lilijs ſeptus erat, dũ animas iuſtorum ab inferno eriperet, ſuæque gloriæ dotatione bearet. Gen.
Verus enim Iacob in baculo 32.10.
 crucis

crucis transiuit Iordanem mortalitatis, & cum duabus turmis regressus est. Ego duas turmas, circũcisionem & præputium, eos qui in lege & ante legẽ fuere, intelligo. Ergo solus obijt, & fœnore multiplicato reuixit. Nam vita omnium ipse est, & vita omnium cum ipso resurrexit.
1. Cor. 15. 22. [Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes viuificabuntur.] Cuius morte pullulauimus, cuius sanguine radix nostra succreuit, cuius resurrectione corpus effloruit.

EFFLORVIT verò non vt fœnum sed vt verbum, non vt dies sæculi, sed vt dies cæli. Hinc voce summi Patris

de ſemine Dauid dicitur, Pſal. 88.30.
[Ponam in ſæculum ſæculi
ſemen eius, & thronum eius
ſicut dies cæli.] Igitur æternus
flos de radice eius aſcendit,
qui aruit ex paſſione, ſed
refloruit ex reſurrectione. Refloruit
autem, non vt denuo
decidat, tamquam flos agri,
ſed vt verbum Domini maneat
in æternum. [Nam Verbum
Caro factum eſt, & habitauit
in nobis] Propterea Ioan.1 14.
vir deſideriorum Daniel filium
hominis vſque ad antiquum Dan.7 13.
dierum veniſſe perhibet,
vt filium hominis demonſtraret.
Quem bene intuens
Pſalmiſta ait, [Sedes
tua Deus in ſæculum ſæculi, Pſ.44 7.
virga directionis, virga regni

 tui,]

tui,] & quæ ſequuntur. Ecce qui Deum nominat, cuius ſedem in ſæculum ſæculi eſſe memorat. Hunc poſtmodum vnctum à Deo oleo lætitiæ præ conſortibus narrat. Deus enim ab æterno cum Patre † narrat, regnat in ſæculũ ſæculi, & homo ex tẽpore vngitur oleo lætitiæ præ conſortibus ſuis. Verè præ conſortibus, cui Pater ait, [Filius meus es tu, ego hodie genui te.] Et illud, [Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.] Quem vt Patri æqualẽ ex diuinitate intelligas, audi dicentem in Euãgelio, [Ego & Pater vnũ ſumus, &, [Qui videt me, videt & Patrem.]

† ſuperfluum videtur narrat.

Pſal. 2. 7.

Pſal. 109.

Ioan. 10. 30.

Ioan. 14. 9.

DE

DE ipſo quoque Apoſtolus ait, [Quia Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen,] & cetera quæ ſequuntur. Equidem genu infernorum flectitur illi per terrorem, genu terreſtrium per acquiſitionem, genu cæleſtium per beatificationem. Iſtis namque intentat ſupplicia, illos eduxit à miſeria, illos extollit in gloria. Iſtis terribilis in iudicio, illis miſericors in auxilio, & his munificus in præmio. Dæmones enim ſubijcit gladio ſuo, homines redimens ſanguine ſuo, Angelos ſatians vultu ſuo. *Phil. 2. 9.*

ERGO inferna proſternunt

genu, trementes potentiam eius, terrestria curuant genu, laudantes clementiam eius, cælestia flectunt genu, clamantes, Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus sabaoth. Ipse est filius tuus ô Maria, ipse amor tuus, resurrexit tibi die tertia, & in carne tua ascendit super omnes cælos, vt omnia adimpleret. Habes ergo, ô Beata, gaudium tuũ, attributum est tibi desideriũ tuum, & corona capitis tui. Attulit tibi cæli principatum per gloriã, regnum mundi per misericordiam, inferni subiugationem per potentiã. Tantæ igitur, tãque ineffabili gloriæ tuæ diuersis affectibus cuncta respondẽt; Angeli in hono-

Isa. 6. 3.

honore, homines in amore, dæmones in tremore. Cælo namque venerabilis, mundo amabilis, orco terribilis es.

Gavde itaque, & lætare, quia ſurrexit ſuſceptor tuus, gloria tua, exaltans caput tuum. Gauiſa es in cõceptione, afflicta in paſſione, iterum gaude in reſurrectione, & gaudium tuũ nemo tollet à te. [Chriſtus reſurgens à mortuis, iam non moritur, Rom. 6. 9.
mors illi vltra non dominabitur] Propterea vocat te, [Surge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea, & veni. Iam enim hiems trãſijt, imber abijt, & receſſit, flores apparuerũt in terra noſtra, tempus putationis Cant. 2. 10.

aduenit.] Amica mea, per coniunctionem ; columba mea, pro vnionem ; formosa mea, per decus & compositionẽ; surge de mœrore, de afflictione, de humiliatione, & puluere, quæ doloris indicia sunt: propera, tolle moras, onus excute, grauitatem exue, leuitatem indue, cursum arripe, volatum assume, & veni. Veni, vt gaudeas gloriam Dei primitias resurrectionis, primogeniti ex mortuis. Iam hiems transijt, qua Petrus torpens negauit, qua corda Iudæorum congelata, extinxêre sibi solem iustitiæ, prunis † voluptatum suarum succensi. [Imber abijt, & recessit, imber

† fortè voluntatum.

imber turbidus, lutulentus, ruinosus, mixtus niue & grandine abijt, & recessit. Imber conclamantium, & dicentium, crucifige, crucifige eum, abijt, & recessit. Abijt quoque imber, quo area Gentiliũ, & vellus Iudaici populi meruit exsiccari. Flores apparuerunt in terra nostra, flores vtique beatorum Spirituum & Angelorũ alternatim vernantiũ, & locum odore suauissimo spargentiũ, vbi positus Dominus.

Hos vetus scriptura significans expressit, cum duo cælata Cherubim super Propitiatorium in vtraque summitate instituit, ac ea in foribus tabernaculi cum *Exo. 37. 7.*

palmis

3. Reg. 6. 32. palmis depinxit. Causa euidens est, figuris fuit obumbrata, nunc re ipsa exhibita. Palmæ præferunt insigne resurrectionis; fores, & propitiatorium designãt illum qui est patens aditus ad regnum, & propitiatio pro peccatis
1. Ioan 2. 2. Ioan. 10. 12. hominũ. Duo namque Cherubim, duo sunt Angeli, quorum vnus ad caput, & vnus sedit ad pedes, vbi positum fuerat corpus Christi. Qui flores iure nominantur, quia summi Dei æternitas vel illis præbet æternum, vt semper floreãt, numquã marcescant, numquam decidant, & specie inuiolabili idem permaneant. Flores etiam visi sunt in terra nostra, cum ascenden-

cendente Domino astiterunt duo viri iuxta Apostolos, qui & dixerunt, [Viri Galilæi quid admiramini aspicientes in cælum? Hic Iesus, qui assumptus est à vobis, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.] Tempus putationis aduenit, putatus est infernus, & de corde credentium diabolus amputatus. Os Domini separauit pretiosa à vilibus, præcidens sarmenta de vitibus, & colligens zizania de messibus, vt grana condat in horrea, rogo tradens ad comburẽdum zizania. O triste diuortium, luctus & gaudium passim mixta. O dulcis & amara dies,

Act. 1. 11.

Ierem. 15. 19.

Matt. 13. 30.

dies, cũ iustus iudex rediens ab inferis, alijs dorsum opposuit, alijs faciem desideratam ostendit. Alios reliquit in supplicio, alios extulit coheredes in regno. Illos dimisit arsuros cum diabolo, hos euexit coronandos in cælo. Viderunt impij, & sine spe ingemuerunt: viderunt boni, & corde pleno lætati sunt. O miseri, quibus non subuenit misericordia! ô boni, quibus occurrit in gloria! O miseri, quos ipsa vnigeniti passio non adiuuit! ô boni, quos à morte perpetua eripuit! Viderunt impij, & sine spe ingemuerunt; viderunt boni, & vocem in iubilo leuauerunt.

PARI-

PARITERQVE tu Gloriosa Natum ab inferis ascendentẽ vidisti, Nati gloriam beatissimis oculis aspexisti, vidisti & defecisti. Defecit caro tua & cor tuum, liquefacta es, vt vocem dilecti filij tecum loquentis audisti. Factum est verbum eius quasi ignis flãmigerans in ossibus tuis. Ergo diuinis ignita colloquijs, tota effecta es velut ignis, teq́ue holocaustũ Deo suauissimum obtulisti. O Phœnix aromatizans gratiùs cinnamomo & balsamo, & nardo suauiùs regem in aspectu tuo delectans. O Phœnix congregans omnes species, & igne circumfusa superessentiali, vt cælum cælo-

Psal. 72. 26. Cant. 5. 6.

cælorum, & cæli potestates Angelicas mirifico repleas suauitatis incenso. Hoc in-
Exod. 30. 35. censum suauissimum est, hoc thymiama bene compositum procedit de thuribulo cordis Mariæ, & vniuersa suauiter olentia excedit. Porro thuribulum sequens incensum & eleuatum manu Domini, ascendit vsque ad thronum Præsidentis. Ascendit stipatum prosecutione Angelicorum Spirituum, clamantium in excelsis, atque dicentium,
Cant. 3 6. [Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij?] Sed iam sermo noster iste vsque ad as-

cen-

censum pertractus finiatur, vt alius ascensum hunc, opitulante Deo, pleniùs exequatur. Qui viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA SEPTIMA de B. Virginis Obitu, Assumptione in cælum, Exaltatione ad filij dexteram.

COGITANTI mihi, & sæpius animo retractanti Dei Genitricis assumptionem, quæstio quidem occurrit, quæ digna inquisitione, vtilis inuentione, dulcis admodum clarebit communicatione. Quæritur enim, cur ascendente in cælum

lum Domino, mater eius quæ tanto eum amplectebatur affectu, non statim secuta est? Cum enim nulla peccati nube depressa, nulla vitæ macula resperſa, super ignem ruberet ob charitatem, luce clarior ob castitatem, ipsis etiam præclara cæligenis ob virginei partus nouitatem, mirum videbatur, quare cum Filio non statim ad æthera prouehebatur.
Gen. 5. 24. Certè Enoch in cordis munditia cum Deo ambulauit, & non comparuit, quia trãstulit illũ Deus. Elias quoq; 4. Reg. 2. 11. charitatis igne nimio succensus, curru igneo, & equis igneis raptus memoratur. Illa verò excedens Enoch cordis

dis munditia, & amoris prærogatiua maior Elia, quare cum illo quem genuit, non illico in cælum efferebatur? Erat namque plena gratia, & in mulieribus benedicta. Luc. 1. 28. Deũ verum de Deo vero sola meruit cõcipere, quẽ Virgo peperit, Virgo lactauit, fouens in gremio, eique in omnibus almo ministrauit obsequio. Passa est demũ magis spiritu quàm carne cum moriente, reuixit Spiritu Dei cum resurgente, & quare nõ ascendit cum ascendente? Eius quippe sacratissima caro, quæ de Spiritu sancto grauida fuit, quæ germine magnifici Regis intumuit, in quo Deus homo, Verbũ Caro factum

Coloss. 2. 9. factum est, & mediante Christo plenitudo diuinitatis mansit in ea corporaliter, assumpto Domino videretur inferenda cælo.

VT quid enim retardata est, vel ad momentum? aut passa Nati diuortium? Vt quid dilatum est feruentiùs igne tam sanctum eius desiderium? Quoniam ista dilatio discipulorum Christi non minima consolatio fuit. Ista dilatio matri nil minuit, & mundo contulit remedia salutis. Voluit enim Dominus IESVS, vt ipso ad Patrem reuertente, Apostoli materno solatio, & eruditione fruerẽtur. Qui quidem licèt edocti essent à Spiritu, ab illa tamen pote-

poterunt edoceri, quæ mundo iustitiæ solem edidit, & fontem sapientiæ ex prato virgineo, intemerato nobis alueo produxit. Mira denique pietate primitiuæ Ecclesiæ prouisum est, vt quæ Deũ in carne hac præsentem iam minimè cerneret, matrem eius visu iucundissimo recreata videret. Quid enim tam iucundum, quid tã decorum, ac delectabile, quàm matrem Plasmatoris, & Redemptoris omnium videre? Nam si sepulchrum eiusdem nostri Redẽptoris, quod extat vsque hodie, ita visui desiderabile est; si lapis, in quo requieuit stirps sancta Iesse, tanta est expetibilis celebritate,

tate, vt affectus & animos cunctorum prouocet in se, & quadam pietatis arte trahat ad se omnia; quæ vel qualis erat Dei Genitricem cernere lætitia, donec eam diuina pietas communi sorte degen. tem nobiscum concessit in terra? Beata gens & felix generatio, quæ tali spectaculo meruit illustrari. Beatam planè, in cuius medio credentis, & fruentis constitit arbor producens fructũ vitæ, effulsit Genitrix lucis veræ.
Zach. 13. 1. Apparuit puteus ille clausus, & signatus, de quo egressus est fons domus Dauid, patẽs in ablutione peccatoris & menstruatæ. Hoc insigne priuilegium, hoc cæleste munus,

nus, hæc gratia specialis Ecclesiæ primitiuorum præstita sunt.

DENIQVE Virgo Mater, omnium in se charismatum commercia deferebat. Prima namque visione scintillans sacri amoris ignibus, proximorum pectora suauiter exurebat, animis fidem suggerebat, suadebat verecundiam, honestatem venustabat, inflectens ad pietatem. Spirabat florem virginitatis, ferebat nouale castitatis, depingens oculis habitum humilitatis, & præferẽs indiciũ veritatis. Splendor indeficiens in circuitu eius, & ignis exardescens à facie eius. Fluuius igneus, rapidusque egre-

Ezec. 1. 4. Psal. 17. 9. Dan. 7. 10.

egrediebatur ab ea, qui ho-
ſtes ſuccenderet, amicos cõ-
foueret, iuuaret proximos,
concremaret inimicos. Fer-
tur ab ijs, qui norunt naturã
animantiũ, quòd ſolo viſu, &
flatu mortifero vicina quæ-
que ſibi regulus venenatus
interimat: Sic illa è regione
ignis diuini calore vehemen-
ter accenſa, & verbi flammi-
gerantis ſparſa incendijs, o-
dorem reſuſcitantis gratiæ,
Iſa. ijs qui longè, & ijs qui pro-
57.19. pe commanebant, exhala-
bat.

2. Cor. ET alijs quidem, id eſt
2.6. aduerſæ partis erat odor mor-
tis in mortem: alijs verò,
id eſt credentibus in filium
ſuum, odor vitæ in vitã. Sicut
enim

enim in Eua omnes moriuntur, ita & in Maria omnes viuificabuntur. Et ſicut Euæ ſcelere ſit mundi damnatio, ita fide Mariæ facta eſt orbis reparatio. Illa infecta eſt veneno lethali, quod trãſfudit ad poſteros, hæc infuſa vitali antidoto, quod fidelis tranſmiſit ad vniuerſos. Corruit illa malè credula ſerpenti, ſurrexit iſta, & iuxta verbũ, quod dixerat Deus in Geneſi, contriuit caput ſerpentis. Ab initio prænunciata, & nunc Eccleſiæ primitiuorum donata. Ex tunc repromiſſa, & in fine temporum exhibita. Gen. 3. 15.

QVIS ergo non properaret, quis non curreret ab

I extre-

extremis terræ, reuerendæ maieſtatis decus aſpicere, & vultum omnimoda ſuauitate imperiali etiam dignitate, & ſingulari præditum poteſtate videre? Quippe nihil inueniebatur illi ſimile in filijs, & filiabus Adæ. Nihil tale in Prophetis, in Apoſtolis, aut in Euangeliſtis. Nihil illi ſimile cælum vel terra dedêre. Quis enim in nubibus æquaretur ei, aut ſimilis foret matri Domini inter filios Dei? Et vide quàm recto ordine citra aſſumptionem effulſit admirabile nomen eius in vniuerſa terra, & fama eius celeberrima vbique diffuſa eſt, priuſquã eleuaretur ma-

Pſal. 88. 7.

gni-

gnificentia eius super cælos. Decebat enim Matrem Domini Virginem, & ob Nati sui honorem, primò terris regnare, & ita demum cælos cum gloria suscipere. Dilatari & infimis, vt & superna in plenitudine sancta penetraret, translata sicut de virtute in virtutem, sic à claritate in claritatem à Domini Spiritu. *2. Cor. 3. 18.* Igitur in carne præsens, futuri regni primitias prælibabat. Et nunc accedens à Deo ineffabili sublimitate, nunc & proximis condescendens inenarrabili charitate. Inde Angelicis frequẽtabatur officijs, hinc humano famulatu venerabatur.

Aſſiſtebat ei paranymphus Gabriel cum Angelis, cui Ioãnes gaudens ſibi Virgini matrem Virginem in cruce commendaram, cum Apoſtolis miniſtrabat. Illi reginam, iſti videre dominam lætabantur, & vtrique pro deuotionis affectu obſequebantur.

AT illa reſidens in arce ſublimiſſima virtutũ, & pelago diuinorũ affluens chariſmatum, abyſſum gratiarum, qua cunctos exceſſerat, credenti & ſitienti populo largiſſima emanatione profundebat. Salutem namque corporibus, & animis medelam afferebat, potens ſuſcitare à morte carnis, & animæ.

Quis

Quis vnquam ab ea æger vel tristis, aut ignarus cælestium mysteriorum abijt? Quis nõ lætus & gaudens redijt ad propria, impetrato à Matre Domini quod voluit? Mariæ præsentia gratam veris temperiem exhibebat, & quo fauens se verteret, paradisus erat. [Emissiones tuæ, ait spõsus, paradisus malorum punicorum cum pomorum fructibus; Cypri cum nardo, nardus & crocus, fistula & cynnamomũ cum vniuersis lignis Libani. Myrrha & aloes, cũ omnibus primis vnguentis. Fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano.] Habet quippe paradisus *Can. 4. 13.*

Gloriosæ Virginis mala punica in varietate virtutũ, fructus pomorum in perfectione operum. Habet & cyprum cum nardo, illam fertilem vuarum, hanc miri odoris herbam aromaticam, ob sobriam ebrietatem sensuum, & suaue fragrantem opinionem virtutum. His adduntur crocus lætitiæ, fistula expoliationis carnis, cynnamomum suauitatis, cũ vniuersis lignis Libani, per quæ virtutum vniuersitas figuratur. Myrrha quoque mortificationis, & aloes incorruptionis, cum omnibus primis vnguentis effusis in oratione, ab illo vnguento, quod consistens in capite

pite, descendit in barbam, barbam Aaron, non illius *Psal. 132. 2.* veteris & significantis, sed noui, & significati. Descenditque in orã vestimenti eius, quod est Ecclesia, ipsi verò Aaron, iuxta Paulum, exhibita sine macula, & *Ephe. 5. 27.* ruga.

His ergo, tantisque bonis exuberans sponsa, sponsi mater vnici, suauis, & charissima in delitijs, vt fons *Cantic. 4. 15.* hortorum rationabilium, & puteus aquarum viuentium, & viuificantium, quæ fluunt impetu de Libano, à monte Siõ vsque ad circumfusas quasque, & exteras nationes, pacis flumina, & gratiarum emanationes, cælica

infusione deriuabat. Vnde beatus Dauid, cùm de filio eius Domino nostro loqueretur [Erit, inquiens, in diebus eius iustitia, & abundantia pacis,] aptè de illa mox intulit, [donec auferatur luna.] Luna ipsa est, quæ cælo, terrisque irradians, astris Sanctorum longè superior coruscat. Donec, ait, auferatur luna, quæ eleuato sole iustitiæ stetit in ordine suo, & prima Ecclesiæ primitiuorum infulsit. Tradit fides maiorum iuxta veritatem historiæ, ab ortu Saluatoris, vsque ad transitum Gloriosæ terrarum accolas, sopita armorum rabie, continua ac tranquilla pace quieuisse.

Psal. 71. 7.

Hæc

Hæc in ſolutione propoſitæ quæſtionis diximus, vt quo fructu Genitrix Regis noſtri dilata ſit, monſtraremus.

SANE etiam aduertendum ex hac eius dilatione, vt quæque fidelis anima, vulnerata charitate, & iaculis amoris confoſſa, diſcat non murmurare, ſi eam euenerit non hinc ad vota migrare. Ecce differtur mater Domini, quis audeat murmurare? Differtur vt proficiat, proficit perſeuerando. Amori enim, vel operi iuncta perſeuerantia, plenitudinẽ creat, parit perfectionem.

HINC eſt quod voce Pſalmiſtæ de iuſto dicitur, [Iuſtus vt palma florebit, ſicut *Pſal. 91. 13.*

cedrus Libani multiplicabitur.] Palma emenſo numeroſo ſpatio florere dicitur, & cedrus Libani annoſo prouectu multiplicatur: Sic iuſtus animo caneſcens, vt palma florebit diuturnitate. Hinc memoratus Pſalmiſta aptè pauca ſubiunxit: [Adhuc multiplicabuntur (haud dubium quin iuſti) in ſenecta vberi.] Aduertendum itaque optimi meriti, ac ſingularis iuſtitiæ Mariam, quæ ſuper Angelos meruit exaltari, priùs hic in ſenecta vberi debuiſſe multiplicari. Quod vbi prouenit ex diuino munere, abſconditus honor eius, & forma quam geſſit in occulto, effecta lu-

Ibid. verſ. 15.

ce

ce clarior, & omni elegantia præstantior, ora in se supernorum ciuium, animosque mirabili dilectione conuertit.

IAM verò quis dignè laudibus efferat sacratissimam eius assumptionem? quis fatu explicet, quàm læta migrauit à corpore, quã læta vidit filium, quàm gaudens properauit ad Dominum, Angelorum vallata choris, Apostolicis fulta obsequijs, dum Regem cerneret in decore, & Natum cum gloria præstolantem se videret, sicut expers totius corruptelæ, sic immunis ab omni molestia? De carnis habitaculo educta est perenniter habi-

habitatura cum Christo. Transijt autem in visione Dei, & beatissimam illam animam sole clariorem, cælo celsiorem, Angelis digniorem, Domino exhalauit. Enimuero in trāsitu eius Glorioso illustratur mons Sion, vbi prouecta dierum decessit in senectute bona. Ibi expleuit munus vitæ, dans plenam atque perfectam virtutum omnium consummationem. Ibi orienti magis quàm morienti, & abituræ plus quàm obituræ occurrūt castra Dei, & ruunt obuiam ei exercitus militiæ cælestis. O quàm preciosa in conspectu Domini mors Genitricis suæ! Quæ vita adæquabitur morti eius?

quæ

quæ gaudia funeri eius? Addas licèt mundanos honores, addas conuiuia, ac festa trophæa, addas omne quod demulcet, & quod delectat vniuersum, his tamen omnibus iucundior, atque suauior est. Est enim absolutio à carne, via ad vitam, nil habens doloris, acerbitatis nihil, nihil formidinis. Fouet autem pro dolore, delectat pro acerbitate, & pro metu firmat in littore fidæ stationis. Nec tenebras inducit, quæ lumen æternum aperuit, nec vitam tollit, quæ dirigit ad auctorem vitæ.

HAC morte Gloriosa migrauit, si transitum ad vitam mortem liceat nominare.

Immo

Immò, vt verum fatear, vita est, vbi sola mors moritur, vbi corpus mortis exuitur, vbi vita carnis pia quiete defuncta, fœnore multiplici in posterum reseruatur. An non vita, cùm itur ad fontem vitæ, & vita æterna à vita perpeti meatu hauritur? Hoc haustu indefectiuo ante decessum præuenta est mater Virgo, ne transitu in ipso vel leuissimo mortis gustu tangeretur. Egrediens itaque vidit vitam, ne mortem videret. Vidit filium, ne carnis abscessu doleret. Euadens ergo libera in tam felicissima visione, & potita optato vultu Dei, venerandos ciues cæli in sui

obse-

obſequio, & deductione paratos inuenit. Mirantur illi animam meriti ſingularis exutam æterna labe, nullam carnis aut ſæculi maculam habere. Mirantur exutam artubus, gratia totius puritatis candere. Quid enim primùm laudent in ea, integritatem, an humilitatem, prudentiam an charitatem, robur mentis, an longanimitatem, honorem matris, an partus nouitatem? Sed virtus integra, & plena gratia magis in illa laudatur.

VNDE Dominus aſſiſtens egreſſæ de corpore ita prædicat laudes eius. [Tota pulchra es mater mea, *Cant. 4. 7.*

&

Can. 4. 7. & macula non est in te.] Tota, ait, pulchra es, pulchra in cogitatu, pulchra in verbo, pulchra in actu, pulchra ab ortu vsque in finem, pulchra in conceptu Virgineo, pulchra in partu diuino, pulchra in rubore passionis meæ, pulchra in insigni candore re-
Can. 2. 10. surrectionis. Surge ergo amica mea, columba mea, formosa mea, immaculata mea, & veni. Iam enim hiēs transijt absentiæ meæ, imber lachrymarum tuarũ abijt, & recessit, & redeũte sole flores Angelici apparuerunt tibi. Vox tua ô turtur castissima exaudita est. Tempus assumptionis aduenit. Igitur cùm Virgo Virginũ à Deo, & filio

suo

ſuo rege regum exultantibus Angelis, collætantibus Archangelis & cælo, laudibus acclamante deduceretur, impleta eſt Prophetia Dauid, di- *Pſal.*
centis ad Dominum [Aſtitit *44.10.*
regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circumdata varietate.] Tunc iuxta Salomo- *Pro.*
nis vocem, ſurrexerunt filiæ, *31.28.* *Can. 6.*
& beatiſſimam prædicaue- *8.*
runt, & reginæ pariter laudauerunt illam. [Quæ eſt iſta, *Can. 8.*
aiunt ſupernæ virtutes, quæ *5.*
aſcendit dealbata, innitens ſuper dilectum ſuum?] Vel *Can. 6.*
iterum, [Quæ eſt iſta, quæ *9.*
progreditur, quaſi aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt ſol?] Itemque aiebant, [Quæ eſt iſta, quæ aſ- *Can. 3.*
cendit

cendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Nouus & admirandus est nobis splendor iste, nouus & gloriosus hic ordo assumptionis, nouus & gratus odor hic suauissimus.

TANTIS verò deducta laudibus, nec ipsa poterat à laude cessare, quæ filium Dei ex se genitum, in dextera paternæ magnitudinis sedentem, seque gloria assumentem videbat.
Psal. 72.24. [Tenuisti, ait, manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me.]
Psal. 15.8. Et rursum, [A dextris est

mihi,

mihi, ne commouear, propter hoc lætatum eſt cor meum, & exultabit lingua mea, inſuper & caro mea requieſcet in ſpe.] Quoniam non dereliquiſti me in ſæculo, nec dabis corpus genitricis tuæ videre corruptionem. Sed quid ego his immoror? Vt enim paucis multa colligam, aderat Glorioſiſſimæ verbum ſimplex, & multiplex, verbum intelligibile, continens omnia verba laudũ, quò laude ineffabili Dominum ac natum ſuum ipſa honorabat. Eleuata igitur cum vocibus exultationis & laudis, prima poſt Deum ſuper omnes cæligenas in ſede gloriæ collocatur.

Ibi.

Ibi resumpta carnis substantia, (neque enim credi fas est corpus eiꝰ vidisse corruptionem) & duplici stola induta, Deum & hominem in vtraque natura, quantò ceteris clariùs, tantò ardentiùs vniuersis, mentis & carnis oculis contemplatur. Exinde humano generi charitate inenarrabili condescendens, & illos misericordissimos oculos, quibus cælum illustratur, ad nos conuertens, communem pro clero, populo, & vtroque sexu, pro viuis quoque ac defunctis leuat orationem. Adest huc de cælo Gloriosissima, & prece potentissima, propellens omne quod nociuum, & conferens omne

omne quod bonum est, cunctis ex corde rogantibus se munimen præsentis vitæ tribuit, & futuræ. Memor quippe quo fructu effecta est mater Redemptoris, libentissimè suscipit cuiuslibet preces peccatoris, & pro vniuerso reatu pœnitẽtium apud proprium filium intercedit. Sanè obtinebit quid volet parens charissima, per cuius castissima viscera Verbũ Dei venit ad nos, orbis piacula, & veteris delicti cautionem sanguine proprio lauaturus, IESVS Christus Dominus noster, qui viuit & regnat cum Deo Patre in vnitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA OCTAVA de Mariæ Virginis plenitudine, seu perfectione, gloria, & erga suos clientes patrocinio.

PLVRES, dilectissimi, dies elapsi sunt, quibus Episcopali sarcina oneratus, & curis prægrauatus immensis, epulum adhuc promissum de laude beatæ Mariæ sanctæ auiditati vestræ ministrare nequiui. Nunc ergo ipsa eadem Virgine propitiante, vobis non deero, negotijs quidem me paululum subtrahens, † nostris verò pijs deside-

† fortè vestris

desiderijs fauens. Igitur cæli Reginam, Matrem vitæ, fontem misericordiæ, delitijs affluentem, & innitentem super dilectum suum, sedulò celebremus officio, & laude licèt impari prædicemus. Feramus animos in sublime, intuentes diligentissimè, quod virga elegantissima orta de radice Iesse, ramorum suorum mirabili extensione sese vbique terrarum expandit, vt dispersos filios Adæ, ab æstu, à turbine, & à pluuia vmbra desiderabili protegeret, fructúque saluberrimo aleret esurientes. Sublimata itaque super omnia ligna Paradisi, & super altissimorum mon-

Cant. 8.5.

Isai. 11.1.

montium præcelsos vertices exaltata, ipsos cælos inæstimabili magnitudine penetrauit, cælestium ordinũ stipata choris, & Virginum choreis adornata. O decus, ô gloria, ô magnificentia arboris huius, cuius fructu indeficienti, cuius pastu immortali, cæligenis atque terrigenis sit iugis epulatio, continua exultatio, felix & sempiterna laudatio. Beati qui edunt cibum in regno tuo, [beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.]

Psal. 83.5.

IN te etiam laudabitur, non Eua, lethi propinatrix, sed Maria vitæ propinatrix, mater, & altrix cunctorum

vita

vita viuentiũ. In te laudabitur Genitrix tua, audiant mãsueti & lætentur. Lucifer gloriosus & arrogãs vulneratus ad ima corruit, audiant superbi, & humiliẽtur. Virgo humilis ad thronũ gloriæ coronata conscẽdit, audiant humiles & lætentur. Corruit ille elatus magna de se præsumẽdo; introiuit Maria in holocaustis totã se plenitudine gratiæ cõmittẽdo. Induratus ille malitia, vltra nõ adijciet vt resurgat; confirmata illa charitate, non mouebitur ampliùs vt cadat. Centro quippe immobili hærens inexpugnabili firmitate, nulla vmquam moueri poterit mutabilitate. Ille dignitatis An- *Ps.33. 3.*

K gelicæ

gelicæ clarissimos fines excedens, dum nititur, ad quod creatus spiritus non accedit, inane sectatus, per præcipitia rapitur, horrore tenebroso tegitur, ad inferiora laci defluens, vt in æternum doleat, & iustissimæ damnationis in tormentis pœnas exoluat. Qui meritò diabolus, id est, Deorsum fluens appellatur, quia defluxit ex supernis, & stantibus inuidens, quos valet adhuc secum ad inferiora demergit.

SVGGERIT creditoribus suis honores, dignitates, excellentias appetere, alta sapere, in altum cornu extollere, vulgi acclamationes, † fori salutationes primas, in con-

† *leg. fori sa*

conuentibus ſedere, amare, minores contemnere, paribus ſe præferre, maioribus inuidere, gloriæ Dei obliuiſci, alios blanditijs, alios minis, aut pœnis ſubiugare ſibi, idolum ſeipſum ſtatuere, omnia facere ad oſtentationem hominum & laudem. Cùm ergo miſeros, elatos, inflatos, attonitos, & mente captos vſque ad nubes extulerit, tunc demum eoſdem ad turpia quæque, & inhoneſta crudeliter eneruatos inclinat, inclinatos ſine vlla miſeratione ſecum ad inferna inferiora præcipitat. At Glorioſiſſima, carne integerrima, mente ſereniſſima, viuentium mitiſſima, quò

lutationes, primas in conuentibus ſedes amare.

cunctis humilior & sanctior extitit, eo super omnes eleuata, & in cælum à cæli ciuibus honorificentissimè, & ex more imperiali suscepta à Patre supremo, in regno claritatis æternæ, & in throno excellentissimæ gloriæ, prima post filium, quem ex se genuit incarnatum, iussa est residere. Magne Deus, terribilis & fortis, bonitate ineffabilis, humilem ancillam erigis & exaltas, vnde hostem æmulum olim expuleras! Triumphet humilitas augmentis gratiarum, & corona inclyta à te decorata; superbia verò inanis, & tene brosa dehiscat. Adstat ergo Beatissima singulari merito præ-

præcipua vultui Cōditoris, prece potentissima semper interpellans pro nobis. Illo enim edocta lumine, cui nuda & aperta sunt omnia, cūcta nostra videt discrimina, nostrique clemens, & dulcis Domina materno affectu miseretur.

SANCTA animalia, de quibus in Ezechiele legitur quòd antè & retrò, intus & & foris, atque in circuitu plena sunt oculis; labores hominum, & dolores, casus, defectus, cæcitates, inualitudines, extrema pericula, incertos exitus vitæ, & mala quæque humani generis, non æquè, vt Dei genitrix valent examinare, examinando cæ- *Ezech. 1. 18.*

lesti auxilio diluere, & propulsare. Quo enim sublimiùs immensi regis cor aspicit; eò profūdiùs diuinæ gratiâ pietatis afflictorum misereri, & miseris succurrere nouit. Vnde Maria, id est maris stella prouido Dei consilio vocata est, vt nomine declararet, quod re ipsa clariùs manifestat. Nam ex quo cælos cum filio suo regnatura conscendit, induta decore, induta pariter fortitudine, præcinxit se, mirabiles elationes maris solo nutu compescitura. Mare quippe præsentis sæculi nauigantes, seque plena fide inuocantes, ab impetu procellæ, & ventorum rabie eruit, eosq́ue secum

cum ouantes ad littus feliciſſimæ patriæ perducit. Dici nō poteſt, chariſſimi, quoties hi aſperrimis ſcopulis naufragaturi offenderent, illi in ſyrtes peſsimas non reuerſuri inciderent, hos Scyllæa vorago hiatu horribili mergeret, illos Sirenarum cantus in exitium dulces detinerent, niſi ſtella maris perpetua Virgo Maria ope validiſsima obſtitiſſet, ſuoſque iam fracto gubernaculo, & rate conquaſſata, omni humano conſilio deſtitutos, cæleſti ducatu ad portum æternæ pacis applicandos eueheret.

Novis itaque triumphis, noua perditorum ereptione,

nouis populorum incrementis exultans, gratulatur in Domino, nec contenta partis ſpolijs, ſed humanæ ſalutis cupida, hoſte liuido longiùs propulſato, alias atque alias ſibi exuuias ſemper acquirit. Igitur in manu potenti, & brachio excelſo tyrannorum fines egreditur, munitiſſima quæque domorum aggreditur, inferna ſub pedibus ſuis faciens contremiſcere, & principem mortis nimio terrore percuſſum reſilire. Denique ipſa iubente, vehementer euomuit prædam, quam in ventrẽ malitiæ traiecerat, reijciẽs cum dolore, quam cum ingenti ſuperbia detinebat. Surgunt lapſi,

re-

redeunt pœnitentes; peccacator videbit & irascetur. Maxilla eius hamo dominicæ crucis perforata, reddit liberos, quos antea detinuit captiuos, dentibus suis fremens & tabescens. Per matrem filio, per Virginem reconciliatur Deo vitæ dati, morti penitus subtracti. Desiderium peccatorum peribit, desiderium verò beatæ Mariæ perficitur, quando educuntur quotidie vinculati de lacu miseriæ, & luto fecis, vt de peccati ergastulo, & profundo iniquitatis, indulgentiæ dono respirent in auras perennis libertatis. Sic illa colligit dispersos, reuocat auersos, eruens eos

Psal. 111.10

qui ducuntur ad mortem, quosque trahi cernit ad supplicia, liberare non cessat.

Non solùm autem animarum saluti, verumetiam humanorum corporum sanitati, atque necessitati pia diligentia prouidet, & medetur. In locis quippe memoriæ sanctitatis eius dicatis, claudis gressum, cæcis visum, surdis auditum, mutis impetrat eloquium, curans omne genus languorum, præbensque innumera beneficia sanitatum. Accedunt ad eius limina rei tundentes pectora, confitentes delicta, & accepta venia, læti ad propria reuer-

reuertuntur. Accedunt etiam mente capti, capite languidi, phrenetici, maniaci, arrepticij, nocturno timore, aliquóue phantasmate, seu certa maligni incursione delusi, qui recepta sospitate, diuini muneris largitatem assequuntur. Accedunt nihilominus ad eius vestigia, qui amaro sunt animo, mœsti, egeni, afflicti, desolati, ære alieno obligati, quodque grauissimum est, viuentes cum dedecoris nota respersi.

Horum, & omnium de quacunque tribulatione clamantium illa libens preces suscipit, & Nato supplicans omne malum ab eis

miſeratrix auertit. Enimuero ſicut ignis attactu cera liqueſcit, & velut ardore ſolis defluit glacies, ſic ab eius facie inimicorum deperit acies, eaque iubente nihil aduerſi ſubſiſtit.

NOTANDVM verò, ac ſolerter intuendum, quanto affectu, quantáue benignitate cognatos ſibi puritate animi complectitur, & diligit, quæ homines nequam & ſceleratos ſuo interuentu, vt ſæpe dictum eſt à morte peccati, & æternis doloribus inceſſanter abſoluit. Gemina quippe dilectione rutilans & inſignis, hinc in Deum ardentiſſimè figitur, cui adhærens vnus ſpiritus eſt, hinc

electo-

electorum corda blandè cōsolatur & attrahit, eisque nati largitate optima dona partitur.

MOTV ergo celerrimo senas Seraphim alas excedens, nunc in fonte vitæ fruitur amore deitatis, nunc terras signis, & virtutibus illustrans, vbique suis, vt mater iucundissima & mirificentissima occurrit. Quosdam præsentia sua subactis vitijs reddit victores, quosdam magnarum virtutum pio interuentu facit compotes, quibusdam intimæ contemplationis pandit sinum, alijs in exitu vitæ iter præbet securum, vt nulla deterreat virtus aduersarij,

quibus

deterreat virtus aduersarij, quibus ducatum præstat ad Christum mater vnigeniti Dei.

EXTANT harum assertionum exempla plurima, quæ vt notissima, & peruulgata compendiosè præterimus. Sciendum verò certissimè, quòd creberrima miracula, innumera beneficia, spiritales visiones, cælestes reuelationes, sublimes consolationes almæ Parentis Domini, orbi terrarum assiduè coruscabunt, donec finem mundus iste senescens inueniat, inclarescente regno, cuius non est finis.

SED inter hæc ad memoriam redit dies illa famosa

iu-

iudicij, cuius altitudinem ſanctus Propheta Dauid ſe timere pronunciat, quam ſemper appropinquare fidelium nullus ignorat. Illo igitur tremendi examinis articulo, obſequentibus Angelis, Archangelis, omniq́ue exercitu militiæ cæleſtis, Rex cælorum aderit cum præfata piiſsima Genitrice, orbem terræ iudicaturus in iuſtitia, & populos in æquitate. Tũc illa fulgebit luce ſplendidiſsima, cuius per vterum intactum, & clauſam ianuam rex gloriæ Deus mundo irradiauit. Illo in tempore patebit veritas Patriarcharum & Prophetarum, qui Virginis partui Deifico olim

Pſ. 55. 4.

Pſ. 97. 9.

olim atteſtati ſunt. Apoſtoli quoque filij eius, virtutum illius imitatores & teſtes, afferent ei gloriam & honorem, quia eius doctrina irradiati, & ſpiritu ſapientiæ illapſo cælitus confirmati, veri ſolis ſplendoribus Eccleſiam repleuerunt. Exultabunt martyres in decore, & gratia effuſi ſanguinis, mercedē optimā habentes Deum de Deo, qui naſci dignatus eſt ex ea.

GAVDEBVNT Confeſſores, videntes Glorioſam, quam in terris poſiti dilexerunt, & vita comite laude celeberrima merita eius proſecuti ſunt. Gaudebunt, inquā, intuentes illud ſingulare diadema, quod in die ſolenni-

tatis

tatis & lætitiæ, in die aſſum- *Can.* 3.
ptionis, & gloriæ, dilectiſſi- 11.
mæ genitrici Chriſtus im-
preſſit, memorans illud dia-
dema, quo eum illa in die
deſponſationis coronauerat.
Current virgines in odore
vnguentorum eius, properā- *Cant.* 1.
tes ingredi cū ea ad nuptias, 3.
vt in cæleſti thalamo vero *Mat.* 25. 7.
Sponſo perenniter ſociatæ,
Maria præcinente, nouum
canticū ſuccinant, quod ne- *Apoc.*
mo valet dicere, niſi mēte & 14. 3.
corpore virgo ſit. Denique
omnis ſexus & ætas, omnis
ordo & dignitas Beatiſſimam
prædicabunt, & populus in-
numerabilis acclamabit illi
in iubilo, meritis eius & pre-
cibus ſaluatus, & in dextra

pio

pio coronatus à Domino. In quorum numero, & ex quorum collegio nos esse contingat, ô Clemens, ô Pia, ô Dulcis Maria, vt cũ dies erit iræ, tribulationis, & angustiæ, non pro reatu puniamur, sed per te Domina digni inueniamur misericordia eius,
Ioan. 14.2. qui ascendit ad Patrem parare famulis suis locum, vt eas in amœnissima cæli regione, lucidissimis paradisi mansionibus intervernantes ignitos lapides collocaret, Dominus noster Iesus Christus, cui est decus, honor, potestas, gloria & magnificentia cum eodẽ Patre & Spiritu sancto per infinita sæculorum sæcula. AMEN.

EPITOME VITAE DIVI AMEDEI LAVSANNENSIS EPISCOPI.

AMEDEVS castro Costa iuxta Vienam Allobrogum, magni Antonij ossibus venerabundam, nobilibus parentibus originem duxit. Hic morum integritate, literarum institutione, atque virtutum decore stirpis generositatem longè superans, in cœnobio Altecumbæ Cisterciensem professus ordinem, Abbas præficitur. Succedentibus inde temporibus, circiter annũ Dominici Natalis quadragesimum quartum supra millesimum centesimum, Lausannensis Ecclesiæ Episcopus ordinatus, multa eidem Ecclesiæ impendit beneficia. Ame-

deum

deum Gebennarum comitem, qui arcem munitissimam ad expugnandam ciuitatem Lausannensem in eminentiori prope vrbis mœnia loco, per longam obsidionem erexerat, non tam armis quàm prudentia deuictum, machinam ipsam funditus euertere compulit. Eugenium tertium Pont. Max. Conradum secundum, Fridericum primum Imperatores Augustos, & ad indulta iamdudum confirmanda, & ad noua instauranda Ecclesiæ suæ priuilegia fauentissimos habuit. Huic Fridericus in hæc verba scribere solitus est. Charissimo Cancellario nostro Amedeo Lausannensi Episcopo, qui genere & nobilitate, nec non fidelitate nobis astrictus cognoscitur &c. Frequens illi mora apud Ponidonem, cœnobio Altæcristæ vicinum, vt qui eiusdem religionis, ac habitus monachus esset. Fama est, illum in die sanctæ Agnetis natum, imbuendum literis traditum, ordinem professum,

vide quæ addidimus ad finem eius vitæ.

professum, & abbatem factum. Quare eidem Virgini deuotior, sacra illius duplici festo instituit per totam Lausannensem diœcesim peragenda. Scripsit homilias in laudem Christiparæ Virginis octo, tam dicendi suauitate, quàm mysteriorum profunditate delitiosas. Quas cum nulli adhuc mortalium manifestasset, sollicitatur tamen à sorore sanctimoniali, virgine religiosa, quatenus ei iucundum illud munusculum communicaret. Annuit frater sororis desiderio ea conditione, vt & illa iucundum quoque munusculum, quod à gloriosa Virgine accepisset, vicissim impertiret. Mittit continuò soror laneam chirothecam, quæ in præsentem diem Lausannæ in reliquiario sacrosanctæ Virginis Mariæ visitur, quamplurimis laudata miraculis. Vnde coniectura facilis, quantum vtrique viuẽti adhuc cum diuis commertium. Præfuit Lausannensi Ecclesiæ annis qua-

tuor-

quordecim. Mortuus illic, & ante altare sanctæ Crucis in æde Diuæ Mariæ sepultus.

ADDITIO AD hanc vitam.

EX *hac vita facilè coniiciat lector nostrum Amedeum alium esse ab Amadeo illo, aliàs Amatore, vel Ioanne Menesio, de quo* R. P. F. *Henricus VVillot in suis Athenis Orthodoxorum Sodalitij Franciscani, cui & has* Homilias, *quas nunc damus, tribuit.* Etenim *Amedeus noster sub Eugenio tertio Summo Pontifice, ac* Friderico *primo Imperatore vixit; Amadeus verò suo* Paulo II. *ac Sixto* IIII. Romanis *Pōtificibus, inter quos & Eugenium tertium non pauciores ferè quàm trecenti anni interuenerunt: siquidem Eugenius vixit circa annum* 1146. *cum creatus Pontifex anno* 1145. *obierit anno* 1153. *Paulus*

lus verò, ac Sixtus floruerunt anno 1471. quo ille mortuus, iste ad Summum Pontificatũ euectus est. Auctorem habeo Panuinũ in Chronico Romanorum Pontificum. Mitto quòd noster Amedeus fuit ex familia Cistercienſi, at Amedeus vel Amator ex Franciſcana. Denique Amedeus fertur fuiſſe Epiſcopus Lauſannensis; de Amadeo haud conſtat Epiſcopus necne fuerit. Quod ſi Patria non nihil ad hanc rem facit, vt debet certè plurimùm, Amedeus Allobrox, Amadeus Hiſpanus fuit: quod & Meneſij nomen, & Comitum Villæ Regiæ familia ſatis indicat. Quæ cum ita ſint, maneant Amedeo noſtro ſuæ homiliæ donec aliquis meliora adferat, quibus contrariam ſtabiliat huic noſtræ ſententiam: quod vbi fecerit, libenter veritatis amatores cedemus veritati, quam vnam quærimus, contentiones non fouemus.

FINIS.

AD BENEVOLVM LECTOREM.

NON abs re tua facturum me, Lector, existimaui, si Amedeo nostro, qui de Virginea Matre, has octo quas nunc tibi exhibemus, Homilias conscripsit, Catalogum adtexerem eorum Auctorum, veterum præsertim, qui in præcipuis festis eiusdem Dei Matris Homilias, Sermones, vel Encomia habuerunt: Vt hac ratione illorum deuotioni consultum sit, qui, cùm aliquid cupiant vel audire ab alijs, vel ipsimet legere, quod ad huiusmodi solemnitates spectet, & ipsorum animos accendat amore huius Vírgineæ Matris, haud facilè, quod quærunt, inueniunt. Ego igitur, quasi ad fontes digitum intendens, viam commonstro, quæ ferat deducátque vnde affluenter hauriant. Tu Lector fruere, & vale.

In festo Conceptionis B. Virginis.

HVgonis de S. Victore, Sermo IX. ex centum, tomo 2. operum eiusdem.
D. Amedei Homilia II.

L In

In festo Natiuitatis B. Virginis.

D. Ioannis Damasceni Orationes III. quibus adde caput 12. libri 3. de Orthodoxa fide in eius operibus.

Simeonis Metaphrastæ Oratio de ortu & educatione sanctissimæ Deiparæ, & de omnibus quę contigerunt vsque ad viuificum eius decessum. Est apud Surium to. 4. Augusti 15.

S. Hildephonsi Archiepiscopi Toletani Sermones II. tomo 9. biblioth. SS. Patrum secundæ editionis colomna 731. quibus adijciendus sermo alius. ibidem column. 741.

D. Hieronymo ascripta epistola 58. tomo 9. serie 3.

Innocentij III. Sermo vnicus.

Bedę Venerabilis homilia inter æstiuales de Sanctis tom. 7.

D. Bernardi sermo de Aquæ-ductu.

D. Petri Damiani Sermones III. Sur. to. 5. Septemb. 8.

B. Laurentij Iustiniani sermo.

D. Brunonis Carthusiani Sermo.

Absalonis Abbatis Sermo.

Guarrici Abbatis Igniacensis Sermo.

Honorij Augustodunensis Sermo. Habetur in Speculo eiusdem.

Ho-

Hugonis de S Victore Sermones. 4. 34. & 65. ex centum. tom. 2.

Fulberti Carnotensis Episcopi sermones III. in eius operibus.

In festo Præsentationis Beatissimæ Mariæ Virginis.

GErmani Constantinopolitani Archiepiscopi Encomium. Surius tom. 6. Nouembris 21.

Georgij Nicomediæ Archiepiscopi Oratio. ibidem.

In festo Annunciationis B. Virginis.

AChatij Episcopi Melitensis Homilia apud Peltanum tom. 6 de actis Concilij Ephesini cap. 11.

Andreæ Hierosolymitani Archiepiscopi Cretensis Oratio. Surius tom. 2. Martij 25.

D. Basilij Seleuciensis Oratio 39. in eius operibus.

D. Cyrilli Alexandrini Homiliæ. 1. & 6. to. 2. operum.

S. Gregorij Thaumaturgi Orationes III. in eius operibus.

Hesychij Presbyteri Hierosol. Homiliæ 2. tom. 2. biblioth. SS. Patrum secundæ editionis, col. 40.

Leonis V. Imperatoris cognomento Philosophi Oratio num. 7. cum alijs eiusdem editis.

Procli Episcopi Cyzici Homilia apud Peltanum to. 6. de actis Concilij Ephesini cap. 7.

Theodori Ancyræ Episcopi Homilia. Ibidẽ cap. 10

Theophanis Hymnus tom. 8. Biblioth. SS. Patrum columna 719. editionis secundæ.

S. Ioãnis Chrysostomi Oratio. Surius tom. 2. Martij 25.

S. Ioannis Damasceni Canticum.

D. Augustini Sermo 18. de Sanctis; & Sermo 9. de Tempore, tomo 10.

Absalonis Abbatis Sermones III.

Amedei Sermo III.

Bedæ Venerab. Homilia in feria 4. quatuor temporum, inter hyemales de tempore. tom. 7.

D. Bernardi Homiliæ IV. super Missus est. Item Homiliæ III. de hoc festo.

S. Brunonis Carthusiani Sermo.

Guarrici Abbatis Igniacensis Sermones III. in eius operibus.

Honorij Augustodunensis Sermo, in eiusdẽ Speculo.

Hugonis de S. Victore Sermones 18. & 33. ex centum, tom. 2.

D. Laurentij Iustiniani Sermo.

Iuonis

Iuonis Carnotensis Sermo.
Innocentij III. Sermo vnicus.
B. Petri Damiani Sermo: Surius tom. 1. Martij 25.

In festo Visitationis B. Virginis.

BEdæ Venerabilis Homilia inter æstiuales de Sanctis tom. 7.

In festo Purificationis B. Virginis.

AMphilochij Episcopi Iconij Homilia. Sur. tom. 1. Febr. 2.
D. Ioannis Chrysostomi Homilia. ibidem.
Cyrilli Hierosolymitani Homilia. ibidem.
Cosmæ Hierosolymitani hymnus 13. to. 8. Biblioth. SS. Patrum secundæ editionis.
Gregorij Nysseni Oratio. Sur. tom. 1. Februarij 2.
S. Methodij Martyris & Episcopi Patrensis Homilia edita per Pātinum græcolatinè.
Timothei presbyteri Hierosol. Oratio de Simeone Dei susceptore, & de eo quod est, Nunc dimittis seruum tuum &c.
D. Augustini Sermo 20. de Tēpore tom. 10.
Absalonis Abbatis Sermones III.
D. Bernardi Sermones III.
S. Brunonis Carthusiani Sermo.
Fulberti Carnotensis Sermo.

Goffridi Abbatis Vindocmensis sermo. 7.
qui est in eius operibus.
Guarrici Abbatis Sermones 6.
S. Hildephōsi Sermo tom. 9. biblioth. SS. Patrum 2. editionis colum. 694. Item Homilia columna 700. contra eos qui mendosè affirmant Mariam Virginem communi lege Dominum peperisse. Item sermo alius colum. 736.
Honorij Augustodunensis Sermo.
Hugonis de S. Victore Sermones 41. & 42. ex centum tom. 2.
Innocentij III. Sermo vnicus.
Iuonis Carnotensis Sermo. Habentur eius sermones apud scriptores de diuinis officijs.
B. Laurentij Iustiniani sermo.

In festo Assumptionis B. Virginis.

ANdreæ Hierosol. Archiepis. Creten. Encomia II. Sur. tom. 4. Augusti 15.
D. Athanasij Sermo.
D. Ioannis Damasceni Orationes II.
Leonis V. Imperatoris cognomento Philosophi oratio numero 6. cum alijs eiusdem excusis.
S. Melitonis Episcopi Sardensis Libellus de transitu Virginis Mariæ. tom. 7. biblioth. SS. Patrum 2. editionis columna 1511.
Simeonis Metaphrastæ. Vide in festo Natiuitatis.

tatis hunc eundem auctorem.

D. Augustini Sermo qui habetur tractatu 8. in appendice tom. 9. Item Sermones 26. & 27. de Verbis Domini, & Sermo 83. in appendice tom. 10. Sed hic postremus tribuitur Fulberto Carnotensi.

Absalonis Abbatis Sermones III.

Amedei homilia 7.

Bedæ Venerabilis Homilia inter æstiuales de Sanctis to. 7. Alia inter hyemales de Sanctis. ibidem.

D. Bernardi Sermones V.

S. Brunonis Carthusiani Sermo.

Guarrici Abbatis Sermones 4.

D. Hieronymo ascripta epistola 10. & sermo to. 9. serie I.

Honorij Augustodunensis Sermo in eiusdem speculo.

Hugonis de S. Victore Sermones. 46. & 47. ex 100. tom. 2.

S. Hildephonsi Ser. 6. to. 9. biblio. SS. Patrũ 2. editionis columna 703. Sermo autẽ qui habetur de eadem re colũna. 735. videtur concinnatus ex diuersis fragmentis B. Augustini.

Innocentij III. Sermones II.

B. Laurentij Iustiniani Sermo.

B. Petri Damiani Sermo 41. Item Hymnus, Paractericum carmen, & Rhythmus de eadem re in eiusdem operibus tom. 2.

De Planctu Beatæ Virginis iuxta Crucem.

S. Ephraem Threni Virginis Mariæ super Passione Domini tomo 3.
Amedei Homilia 5.
D. Bernardi Sermo de lamẽtatione Virginis Mariæ.

De Zona Virginis & fascijs D. N. IESV Christi.

S. Germani Archiepiscopi Constantinopolitani Encomium. Surius tom. 6. Augusti 31.
Euthymij monachi de ijsdem Encomium, ibidem.

De laudibus Mariæ Deiparæ.

CHrysippi presbyteri Hierosol. de hac re Homilia to. 2. biblioth. SS. Patrum columna 46.
S. Epiphanij Sermo. ibid. colum. 33.
S. Ephraem Sermo. tomo 3.
S. Anselmi Cantuariens. Archiepiscopi liber de excellentia gloriosissimæ Virginis Mariæ, in quo libro agit de Natiuitate Virginis, capite 2. de Annunciatione. cap. 3. de Compassione in morte filij cap. 5. de Assumptione capite, 8.

Ame-

Index Auctorum Græcorum.

Euthi-

Euthymius Monachus.
Georgius Nicomediæ Archiepiscopus.
Germanus Constantinop. Archiepiscopus.
Gregorius Nyssenus.
Gregorius Thaumaturgus.
Hesychius Presbyter.
Ioannes Chrysostomus.
Ioannes Damascenus.
Leo V. Imperator.
Melito Sardensis Episcopus.
Methodius Patrensis Episcopus.
Proclus Cyzici Episcopus.
Simeon Metaphrastes.
Theodorus Ancyræ Episcopus.
Theophanes.
Timotheus Presbyter Hierosolymitanus.

Auctores Latini.

Absalon Abbas.
Amedeus Lausannæ Episcopus.
Anselmus Cantuariensis.
Arnoldus Carnotensis.
Augustinus Hipponensis.
Beda Venerabilis.
Bernardus Clareuallensis.
Bruno Carthusianus.
Fulbertus Carnotensis.
Goffridus Abbas.
Guarricus Abbas.

Hie-

DE B. VIRGINE.

Hieronymus Stridonensis.
Hildephonsus Toletanus.
Honorius Augustodunensis.
Hugo Victorinus.
Innocentius III. Pont. Max.
Iuo Carnotensis.
Laurentins Iustinianus.
Petrus Damianus.

Itaque Auctores omnes sunt numerō quadraginta sex. Homiliæ verò, vna supra centum & sexaginta.

Laus Deo & Beatissimæ semper Virgini MARIAE.

AVDOMAROPOLI,
Ex Typographeio Caroli Boscardi
sub Nomine IESV, 1613.